

Kunnskapsgrunnlag 2020 Utviklingstrekk og utfordringer

Innhold

INNHold	1
KUNNSKAPSGRUNNLAGETS FORMÅL	5
1. BEFOLKNING, BOSETTING OG BOLIGER	6
1.1. UTVIKLINGSTREKK	6
1.2. BEFOLKNINGSFORDELING I KOMMUNEN	8
1.3. ALDERSSAMMENSETNING	9
1.4. INNVANDRING	9
1.5. PENDLING	9
1.6. BOLIGPOLITIKK	10
1.7. AREALER FOR BOLIG- OG FRITIDSBEBYGGELSE	12
1.7.1. <i>Kommunale boligtomter til salgs</i>	13
1.8. OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	13
2. FOLKEHELSE, OPPVEKST, KULTUR OG LEVEKÅR	14
2.1. FOLKEHELSE	14
2.1.1. <i>Frisklivssentral, fresksenteret og frivilligsentral</i>	18
2.2. OPPVEKST OG KULTUR	19
2.2.1. <i>Utvikling elevtall</i>	19
2.2.2. <i>Resultatvurdering og nedgang i behov for spesialundervisning</i>	19
2.2.3. <i>Overordnet plan og tiltak</i>	20
2.2.4. <i>Ungdata-undersøkelse</i>	20
2.2.5. <i>Ressursteam for barn og unge</i>	21
2.2.6. <i>Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak</i>	21
2.2.7. <i>Kultur og fritid</i>	21
2.2.8. <i>Foreldremedvirkning til aktiviteter</i>	22
2.2.9. <i>Videregående skole</i>	22
2.3. INTEGRERING AV FLYKTNINGER	22
2.3.1. <i>Nåværende status flyktninger og innvandrere</i>	23
2.4. HELSE OG OMSORG	24
2.4.1. <i>Legekontor, fysioterapi, helsestasjon og skolehelsetjeneste</i>	24
2.4.2. <i>Pleie og Omsorg</i>	24
2.4.3. <i>Omsorgstrappen</i>	25
2.4.4. <i>Pleie og omsorgsplasser</i>	25
2.4.5. <i>Velferdsteknologi</i>	26
2.4.6. <i>Rekruttering i helse- og omsorgssektoren</i>	27
2.5. OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	28
3. BÆREKRAFT, KLIMA OG MILJØ	30
3.1. BÆREKRAFTIG UTVIKLING	30
3.2. VANNFORSYNING	31
3.2.1. <i>Finansiering og gebyrer</i>	32
3.3. FJERNVARMEANLEGG	32
3.4. KLIMA	34
3.4.1. <i>Klimarelaterte utfordringer i Nordland</i>	34
3.4.2. <i>Vær og værtyper</i>	34
3.4.3. <i>Kommunale vedtak</i>	35

3.4.4.	Transport.....	35
3.4.5.	Utslipp til luft.....	36
3.4.6.	Forurensning	38
3.5.	BEREDSKAP.....	40
3.6.	OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	41
4.	VERDISKAPING OG NÆRINGSUTVIKLING	42
4.1.	SYSSELSETTING	42
4.2.	ARBEIDSLEDIGHET	44
4.3.	AREALER FOR NÆRINGSFORMÅL.....	44
4.3.1.	Næringsbebyggelse.....	44
4.3.2.	Forretninger	45
4.3.3.	Kombinert bebyggelse og anleggsformål	45
4.3.4.	Råstoffutvinning.....	46
4.3.5.	Akvakultur.....	47
4.3.6.	Kommunale næringsarealer til salgs.....	49
4.4.	SYSSELSETTING OG VERDISKAPING SOM BOSETTINGSKOMMUNE	49
4.4.1.	Forutsetninger for reetablering som tildelings- og bosettingskommune.....	50
4.5.	FOKUSOMRÅDER FOR NÆRINGSRETTET ARBEID	51
4.5.1.	Reiseliv	51
4.6.	OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	57
5.	TRANSPORT OG SAMFERDSEL.....	58
5.1.	INFRASTRUKTUR OG SAMFERDSEL.....	58
5.1.1.	Bussrute 200 Halså- Glomfjord- Ørnes- Bodø	60
5.1.2.	Båtrute, hurtigbåt vinter	61
5.1.3.	Båtrute, hurtigbåt sommer	62
5.1.4.	Båtrute, ferge.....	63
5.2.	OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	64
6.	AREALOVERSIKT KOMMUNEPLAN	65
7.	KOMMUNEORGANISASJONEN- ØKONOMI, STRATEGISK KOMPETANSEPLANLEGGING OG DRIFT	67
7.1.	ØKONOMISK BÆREKRAFT.....	67
7.2.	REKRUTTERING OG KOMPETANSEUTVIKLING	71
7.3.	SYKEFRAVÆR.....	72
7.4.	OPPSUMMERING STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER OG TRUSLER	73
8.	GILDESKÅL KOMMUNE 2020- VEIEN VIDERE	74

Tabeller

Tabell 1 Befolkning per grunnkrets	8
Tabell 2 Pendling til og fra kommunen	9
Tabell 3 Pendling av sysselsatte bosatt i Gildeskål til øvrige kommuner i Salten	10
Tabell 4 Pendling av bosatte i andre kommuner i Salten sysselsatt i Gildeskål	10
Tabell 5 Boliger (beboede og ubebodde) etter bygningstype	11
Tabell 6 Antall tomter, spredt utbygging; bolig, hytte og næring etter krets.....	12
Tabell 7 Ledige kommunale boligtomter per krets.....	13
Tabell 8 Barnehager i Gildeskål, enkeltstående og i oppvekstsentre.....	19
Tabell 9 Skoler med elevtall i Gildeskål.....	19
Tabell 10 Oversikt vannett i kommunen.....	32
Tabell 11 Oversikt avløpsnett i kommunen	32
Tabell 12 Fordeling av klimagassutslipp	36
Tabell 13 Sektorfordelte utslipp per år, Miljødirektoratet	37
Tabell 14 Næringsbebyggelse nåværende	45
Tabell 15 Næringsbebyggelse fremtidig.....	45
Tabell 16 Forretninger nåværende	45
Tabell 17 Forretninger fremtidig	45
Tabell 18 Kombinert bebyggelse og anleggsformål nåværende.....	46
Tabell 19 Kombinert bebyggelse og anleggsformål fremtidig	46
Tabell 20 Råstoffutvinning nåværende	46
Tabell 21 Råstoffutvinning fremtidig	46
Tabell 22 Akvakulturområder kommuneplan	49
Tabell 23 Arealoversikt kommuneplan.....	66
Tabell 24 Alder og antall ansatte i 2019	71

Figurer

Figur 1 Befolkning i Nordland fordelt på regioner	6
Figur 2 Befolkningsendring Nordland	7
Figur 3 Befolkningsendring Salten	7
Figur 4 Befolkningsendring Gildeskål	7
Figur 5 Befolkningsstatistikk rutenett 1 km.....	8
Figur 6 Folkemengde i Gildeskål kommune, fordelt på kjønn og alder	9
Figur 7 Ungdata-nøkkeltall, hentet fra rapport for Gildeskål kommune	16
Figur 8 Utdanningsnivå etter region 16 år og oppover	17
Figur 9 Omsorgstrappen	25
Figur 10 Bærekraftig utvikling, Miljødirektoratet	30
Figur 11 FNs 17 bærekraftsmål	30
Figur 12 FNs bærekraftsmål kategorisert etter økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.....	31
Figur 13 Planskisse av energianlegg for nærvarme til kommunale bygninger.....	33
Figur 14 Klimaendringer Nordland	35
Figur 15 Fordeling av klimagassutslipp.....	36
Figur 16 Sektorfordelte utslipp per år	37
Figur 17 Kommunal beredskapsplikt.....	40
Figur 18 Sysselsatte per 4. kvartal 2018, med bosted Gildeskål, fordelt på næring.....	42
Figur 19 Sysselsatte 15-74 år, med bosted Gildeskål, etter landbakgrunn	43
Figur 20 Registrerte arbeidsledige i % etter region og alder	44
Figur 21 Ledige kommunale næringsarealer	49
Figur 22 Totalforbruk og volum i Norge i 2018	52
Figur 23 Reiselivets verdiskaping fordelt på fylker og kommuner	54
Figur 24 Stoppested for buss, ferge og hurtigbåt	59
Figur 25 Ruteplan båtrute, vinter, fra Bodø	61
Figur 26 Ruteplan båtrute, vinter fra Sørarnøy	61
Figur 27 Ruteplan båtrute, sommer fra Bodø	62
Figur 28 Ruteplan båtrute, sommer fra Sørarnøy	62
Figur 29 Rutetabell, ferge	63
Figur 30 Avkastning	68
Figur 31 Utvikling driftsfond.....	69
Figur 32 Utvikling investeringsfond.....	69
Figur 33 Netto lånegjeld i kroner per innbygger	70
Figur 34 Sykefravær	72

Kunnskapsgrunnlagets formål

I Plan- og bygningsloven §10-1 stilles det krav til at kommunestyret minst en gang i hver valgperiode skal utarbeide og vedta kommunal planstrategi. Planstrategien skal være utarbeidet senest ett år etter konstituering, og bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling. Den kommunale planstrategien legger til rette for bedre og mer behovsstyrt planlegging, med formålet å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling.

Som bakgrunnsmateriale for kommunal planstrategi og annet kommunalt planarbeid, er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som kartlegger dagens status og utviklingstrekk i Gildeskål kommune. Dette er ikke et uttømmende dokument, men en oversikt over viktige forhold som bidrar til en forståelse av dagens situasjon, samt fremtidige behov i kommunen. Kunnskapsgrunnlaget vil bidra til et systematisk og målrettet planarbeid med stor betydning for hvilke planoppgaver Gildeskål kommune bør prioritere fremover.

Dokumentet er delt inn i følgende kapitler

- 1. BEFOLKNING, BOSETTING OG BOLIGER**
- 2. FOLKEHELSE, OPPVEKST, KULTUR OG LEVEKÅR**
- 3. BÆREKRAFT, KLIMA OG MILJØ**
- 4. VERDISKAPING OG NÆRINGSUTVIKLING**
- 5. TRANSPORT OG SAMFERDSEL**
- 6. AREALOVERSIKT KOMMUNEPLAN**
- 7. KOMMUNEORGANISASJONEN- ØKONOMI, STRATEGISK KOMPETANSEPLANLEGGING OG DRIFT**
- 8. GILDESKÅL KOMMUNE 2020- VEIEN VIDERE**

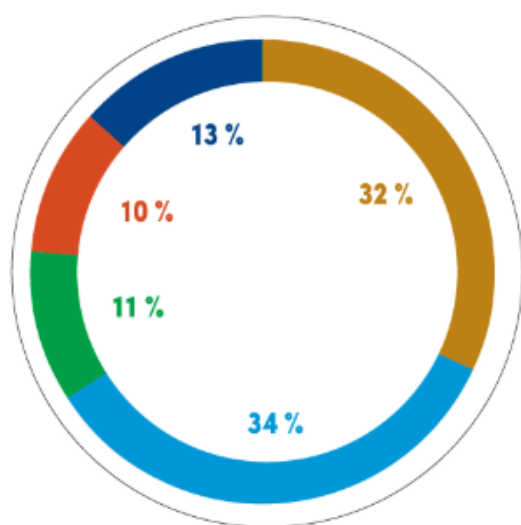
På slutten av hvert kapittel er det utarbeidet en SWOT-analyse. Dette er en strategisk analyse for å få en rask oversikt over indre og ytre styrker og svakheter i kommunens organisasjon. De fire bokstavene «SWOT» representerer Strengths (styrker), Weaknesses (svakheter), Opportunities (muligheter) og Threats (trusler). Analysen er et godt utgangspunkt for å ta beslutninger, samt et verktøy for å identifisere områder for forbedring. SWOT-analysen deles inn i interne og eksterne faktorer, de interne faktorene innebærer styrkene og svakhetene internt i organisasjonen, og de eksterne faktorene innebærer mulighetene og truslene av det eksterne/omgivelsene¹. Tidligere kunnskapsgrunnlag har presentert en oversikt over områder administrasjonen mente var viktig å fokusere på i videre arbeid. Denne oversikten er nå erstattet med SWOT-analyser.

¹ <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/kampanjer/ry/swot-analyse.pdf>

1. Befolkning, bosetting og boliger

1.1. Utviklingstrekk

Nordland fylke har i løpet av en tiårsperiode vokst med 3,4 prosent, og Salten- regionen har hatt en befolkningsøkning på 6,6 prosent. Totalt har Norges befolkning vokst med 11 prosent, som vil si at Nordland fylkes andel av Norges befolkning blir lavere. Veksten som har vært viser nå tendenser til å avta grunnet redusert innvandring inn til Nordland. Det flytter omtrent 1300 personer per år fra Nordland til andre fylker i Norge, herav er 63 prosent i aldersgruppen 20 til 29 år (Indeksnordland).

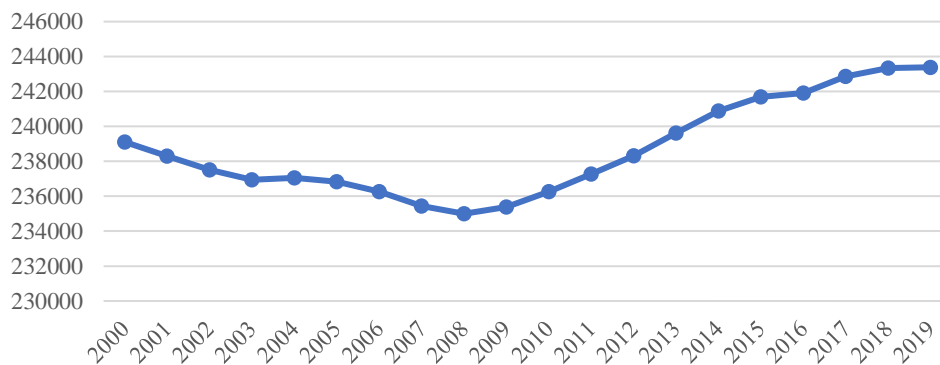
Figuren viser befolkningssammensetningen i Nordland fordelt på regioner, hvor i overkant av en tredel av befolkningen er bosatt i Salten. Av omtrent 242 500 personer i Nordland bor vel 82 200 innbyggere i Salten.

— Ofoten — Salten — Helgeland
— Lofoten — Vesterålen

Figur 1 Befolkning i Nordland fordelt på regioner per 1.1.20, Indeksnordland fra SSB

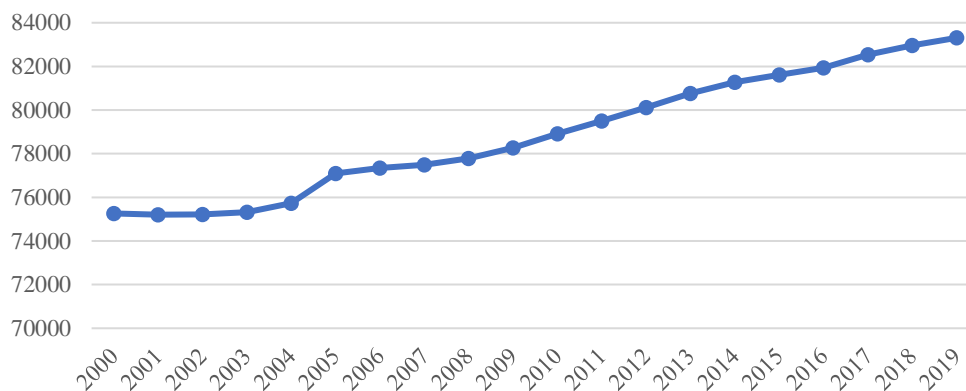
Tabellene på neste side viser befolkningsendring i tidsperioden 2000-2019 i Nordland, Salten og Gildeskål.

Befolkningsendring Nordland

Figur 2 Befolkningsendring Nordland (SSB)

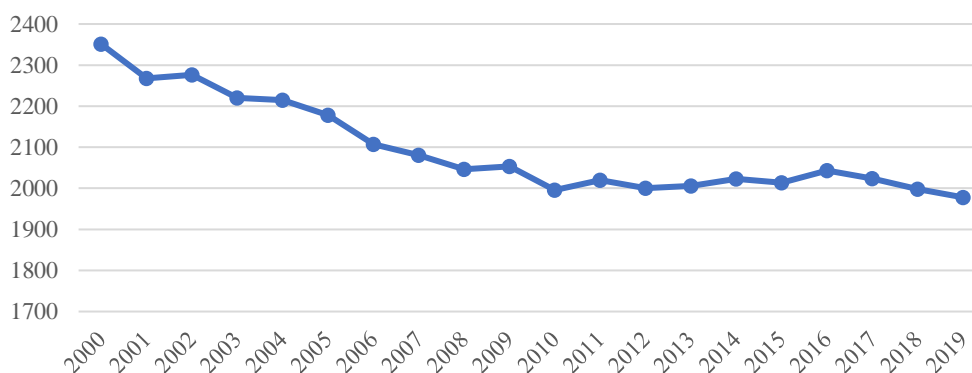
Befolkningsendring Salten

Figur 3 Befolkningsendring Salten (SSB)

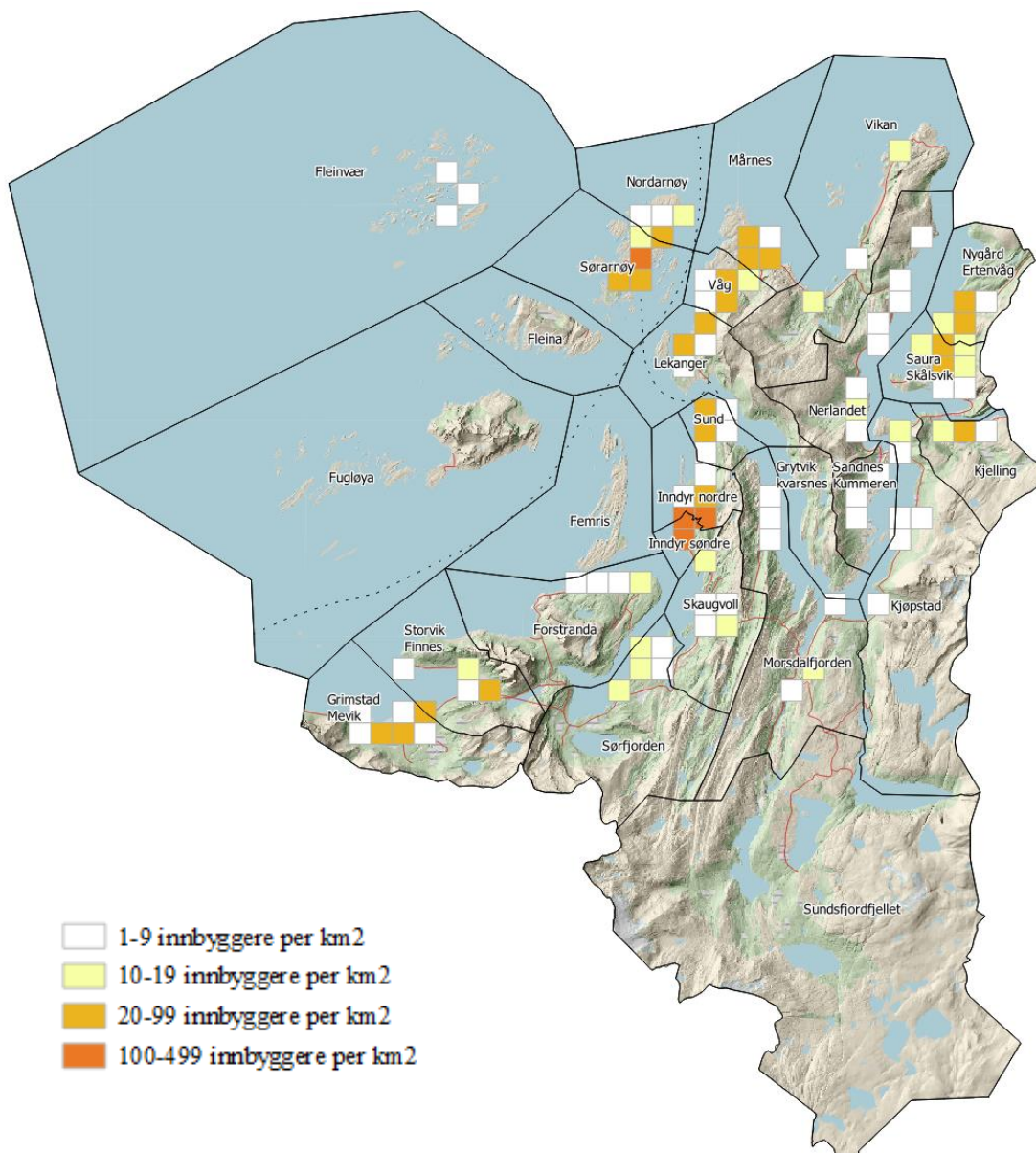
Til tross for økt befolkning i Saltenregionen har Gildeskål kommune de siste tiårene opplevd redusert befolkningstall. Ved starten av 2019 hadde Gildeskål 1978 innbyggere og per 3. kvartal 2019 1956 innbyggere (SSB).

Befolkningsendring Gildeskål

Figur 4 Befolkningsendring Gildeskål (SSB)

1.2. Befolkningsfordeling i kommunen

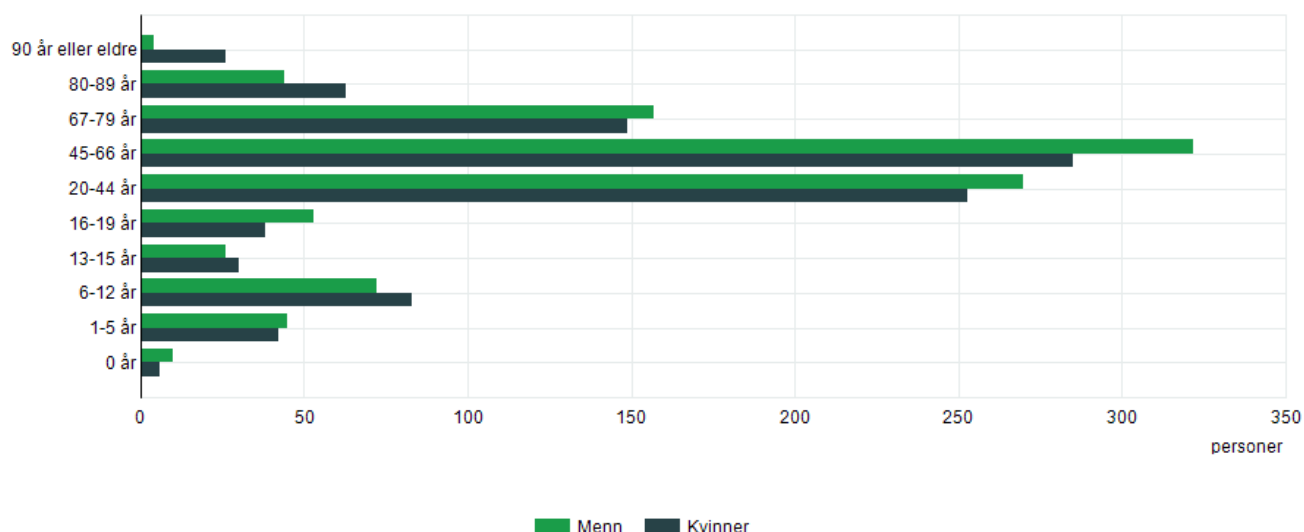
Figur 5 Befolkningsstatistikk rutenett 1 km, SSB. Kartografi av Vivian Birkeland. Kartdata N250 og DTM10, grunnkretser 2019.

Inndyr nordre	369	Storvik/Finnes	63	Forstranda	16
Inndyr søndre	323	Nordarnøy	58	Fleinvær	10
Sørarnøy	203	Sund	57	Uoppgitt grunnkrets	5
Nygård/Ertevåg	137	Vikan	41	Grytvik/Kvarsnes	-
Grimstad/Mevik	105	Kjøpstad	39	Fugløya	-
Saura/Skålsvik	99	Kjelling	39	Femris	-
Mårnes	95	Morsdalfjorden	29	Sundsfjordfjellet	-
Våg	85	Skaugvoll	28	Fleina	-
Sørfjorden	70	Nerlandet	23		
Lekanger	67	Sandnes/Kummeren	17		

Tabell 1 Befolkning per grunnkrets, 2019 (SSB)

1.3. Alderssammensetning

Kjønnsbalanse i Gildeskål i aldersgruppen 20-44 år er en sentral faktor når det gjelder livskraftig utvikling og fremtidig befolkningsvekst. Som vist i figur 4 har kommunen en nedgående befolkning, spesielt gjelder dette aldersgruppe 0-19 år og 20-44 år. Det er òg differanse mellom kjønnene med størst andel menn i aldersgruppen mellom 20-79 år. Dette stemmer godt overens med kunnskapsbasert fakta fra UNGDATA-undersøkelsen (gjennomført våren 2019) når det gjelder spørsmål om ungdommen de ønsker å bo her når de blir voksne, og om de trives i sitt lokalmiljø. Flest jenter (60%) ønsker å flytte bort fra kommunen for å ta utdanning og ønsker ikke å flytte tilbake til kommunen etter endt utdanning.

Figur 6 Folkemengde i Gildeskål kommune, fordelt på kjønn og alder (SSB)

1.4. Innvandring

Gildeskål kommune har over flere år tatt imot flyktninger og innvandrere med vellykket integrering som resultat. I perioden 01.09.2016 og til 01.10.2019 ble det bosatt 8 flyktninger fra Somalia, Sudan og Eritrea. Dette er en betydelig nedgang fra tidligere år hvor det til sammenligning ble bosatt 104 flyktninger fra juni 2010 til september 2016. Av disse 8 personene kom 7 hit på familiegjening. Familiene er etablert i mindre boliger og enslige bor i hybler og små leiligheter på Inndyr.

1.5. Pendling

Tabellen viser pendlerstrømmene for sysselsatte som pendler til og fra kommunen.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sysselsatte med bosted i kommunen	927	966	957	963	940	928	922	937	929	929
Sysselsatte som pendler inn i kommunen	104	102	117	107	127	134	156	168	197	201
Sysselsatte som pendler ut av kommunen	278	290	275	290	268	258	271	266	260	247
Sysselsatte med arbeidssted i kommunen	753	778	799	780	799	804	807	839	866	883

Tabell 2 Pendling til og fra kommunen, alder 15-74år (SSB)

Tabellen viser hvilke kommuner i Salten sysselsatte med bosted i Gildeskål pendler til.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bodø	129	132	134	129	119	116	122	126	124
Meløy	83	92	80	79	77	79	82	89	75
Beiarn	10	10	11	14	14	11	9	9	10
Saltdal	2	1	0	1	0	1	2	2	1
Fauske	2	3	4	4	4	5	7	7	5
Sørfold	1	2	1	2	1	1	1	0	0
Steigen	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Hamarøy	0	0	0	0	1	0	0	0	0

Tabell 3 Pendling av sysselsatte bosatt i Gildeskål til øvrige kommuner i Salten, 15-74år (SSB)

Tabellen viser hvilke kommuner i Salten sysselsatte med arbeidssted i Gildeskål pendler fra.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bodø	48	46	46	44	57	48	59	63	85
Meløy	21	17	31	36	40	55	60	68	70
Beiarn	4	6	6	6	6	4	4	3	3
Saltdal	0	0	2	1	1	0	1	1	2
Fauske	3	0	1	3	3	6	6	2	5
Sørfold	1	1	1	1	2	0	1	0	1
Steigen	13	0	1	1	1	1	2	1	1
Hamarøy	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Tabell 4 Pendling av bosatte i andre kommuner i Salten sysselsatt i Gildeskål, 15-74 år (SSB)

1.6. Boligpolitikk

Bosettingen i kommunen er spredtbygd. De fleste bor på fastlandet, men mange er også bosatt på Sandhornøy og Arnøyene. Størst fortetting er det på Inndyr, Nygårdsjøen, Sandhornøy (vest) og Sør-Arnøy.

Befolkningsvekst avhenger av mange faktorer. Kommunen må legge til rette for bosetting, blant annet gjennom boligpolitiske tiltak. Dersom det ikke finnes tilgjengelige boliger eller boligtomter til de som ønsker å bosette seg i Gildeskål, risikerer kommunen at den potensielle veksten uteblir. Dermed er det viktig at kommunen har tilgjengelige boliger for utleie/salg og boligtomter for salg. Veksten i gruppen 20-44 år underbygger dette behovet.

Boligmassen i Gildeskål består i stor grad av eneboliger. I de siste årene har dette endret seg noe, som vist i tabellen under.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Enebolig	914	908	934	940	943	950	961	974	982	996
Tomannsbolig	56	55	54	58	58	58	58	58	50	48
Rekkehus, kjedehus, andre småhus	11	11	17	17	17	17	20	20	24	25
Boligblokk	3	3	3	3	3	3	14	14	14	22
Bygning for bofellesskap	23	23	23	36	37	37	36	36	36	36
Andre bygningstyper	18	17	32	33	33	32	35	36	32	33

Tabell 5 SSB, Boliger (beboede og ubeboede) etter bygningstype²

I 2018 og 2019 bygde kommunen 3 firemannsboliger; en på Nygårdsjøen og to på Inndyr. Det ble også bygd seks småhus på Våg. Dette har avhjulpet behovet for boliger foreløpig. Stopp i flyktningstrømmen har også ført til et redusert behov.

Det har i de senere år vist seg et større behov for mindre boenheter, både i forbindelse med bosetting av flyktninger, skoleelever på videregående og ved rekruttering av nye kommunalt ansatte. Der har vi truffet bra med leilighetskonseptet vi har valgt, og tilbakemeldingene her er veldig gode. For flere vil det å flytte til Gildeskål være noe de gjør på prøvebasis, og de ønsker gjerne å leie bolig for en periode før de eventuelt kjøper bolig/tomt. Tilbakemeldinger fra bedrifter i kommunen er at mangel på boliger er en utfordring. Dette gjelder først og fremst på Sørarnøy. Der er nå Gildebo i gang med å bygge en firemannsbolig. I tillegg planlegger private aktører å føre opp ca. 30 boenheter.

Gildeskål kommune har ifølge prognosene fra SSB en negativ folketallsutvikling, vi blir færre innbyggere i årene som kommer. I 2027 er vi etter prognosene 1949 innbyggere, noe som er langt lavere enn vår egen samfunnsplan som har som mål at vi skal være 2250 innbyggere i 2027. Prognosene er basert på et betydelig statistisk grunnlag som også inkluderer arbeid og flyttemønstre i tillegg til fødsels- og dødstill. Prognosene tilsa ved budsjettframlegget høsten 2018 at kommunene ved utgangen av 2019 skulle ha 2001 innbyggere. Når vi nå, i 3. kvartal 2019, ser at det riktige antallet er 1956, kan vi ikke se bort ifra at den negative utviklingen kanskje går fortere enn SSB klarer å fange opp i sine statistikker. For ett år siden var prognosen at vi ved utløpet av 2022, siste året i økonomiplanperioden, skulle ha 1984 innbyggere. Nå legger vi frem tall som viser at i 2023, siste året i denne økonomiplanperioden, vil det være 1966 innbyggere i Gildeskål kommune. Siste års utvikling kan indikere at også dette tallet er for høyt.

Sett i lys av dataene som er synliggjort i avsnittet over er det besluttet å stoppe boligprogrammet inntil videre. I første omgang frem til 2023. Vi har i forbindelse med utbygging av eksisterende boliger gjort klar tomt og infrastruktur til to firemannsboliger til. Det vil ut fra dette gå forholdsvis raskt å få på plass flere boenheter hvis boligbehovet skulle endre seg.

² Bygningstype er fastlagt etter hvilken funksjon bygningen skal ha. Kombinerte bygninger, for eksempel kombinerte bolig- og forretningsbygninger, lager- og produksjonsbygninger o.a. er gruppert etter den funksjonen som har størst del av bruksarealet i bygningen. Andre bygningstyper inkluderer i hovedsak boliger i garasjer, næringsbygninger og andre bygningstyper som ikke er boligbygninger (SSB).

I kommunen er det noen boligtomter for salg, noen byggeklare, både kommunale og private. Det etterspørres først og fremst byggeklare tomter lokalisert til kommunens tettsteder, særlig på Inndyr. I forbindelse med utbyggingen i Solvika er det etablert klar infrastruktur til Solvikhaugen. Dette er et attraktivt boligfelt, men uforholdsmessig dyrt å opparbeide til byggeklare tomter. Det har vært prøvd å få en eiendomsutvikler til å kjøpe haugen uten at det i skrivende stund er kommet noe konkret forslag på bordet.

For å stimulere til privat boligbygging er det viktig at Gildeskål kommune også ser andre muligheter enn det rent kommunale tilbudet. Det er derfor sentralt at kommunen har en dialog med private aktører inkludert Husbanken på dette området.

Kommuneplanens arealdel vektlegger at ny boligbygging fortrinnsvis skal skje med fokus på fortetting og nærhet til eksisterende infrastruktur, selv om kommunen også har tilrettelagt boligbygging i spredtbygde områder. Det vises forøvrig til Boligpolitisk plan 2016-2027.

1.7. Arealer for bolig- og fritidsbebyggelse

I kommunens arealplan med bestemmelser er det satt av flere områder hvor det tillates spredt boligbebyggelse, spredt fritidsbebyggelse og næringsbebyggelse, med det antall som er presentert i tabellen under.

	Bolig	Hytte	Næring	Sum
Storvikbukta	23	20	8	51
Forstranda	7	16	2	25
Sørfinnset	15	7	6	28
Inndyr	13	9	9	31
Sundsfjord	4	16	0	20
Nordfjord	41	15	17	73
Sandhornøy	63	68	19	150
Arnøya	27	11	10	48
Fleina	0	3	0	3
Fugløy	0	3	0	3
Femris	0	15	0	15
Fleinvær	7	14	5	26
Sum Gildeskål	200	197	76	473

Tabell 6 Antall tomter, spredt utbygging; bolig, hytte og næring etter krets, jf. arealplanen 1.3.16

1.7.1. Kommunale boligtomter til salgs

I kommunens nye kartløsning, kommunekart, publiseres kommunens ledige bolig- og næringsareal. Per 05.11.19 var status som følger:

Arnøyene	3 tomter
Inndyr	6 tomter
Mevika	4 tomter
Nygårdsjøen	5 tomter
Våg	2 tomter

Tabell 7 Ledige kommunale boligtomter per krets

[Klikk her for å se ledig bolig og næringsareal i Gildeskål kommune.](#)

1.8. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	Styrker Integrering av flyktninger og innvandrere Ingen venteliste kommunale boliger Nærhet til Bodø	Svakheter Få byggeklare tomter, spesielt Inndyr Mangel på attraktive tomter Kostbar opparbeidelse av infrastruktur til attraktive tomter Nærhet til Bodø
	Muligheter Økning antall innbyggere i Salten og Nordland Etterspørsel boligtomter Sysselsatte som pendler inn/ut av kommunen Stimulere til tilbakeflytting etter endt studie Rekruttering videregåendelever Omgjøring av fritidsbolig til helårsbolig Bolystiltak Attraktiv hyttekommune	Trusler Reduksjon i innbyggertall Sysselsatte som pendler inn/ut av kommunen Manglende tilbakeflytting etter endt studie Vanskelig å orientere seg på det private boligmarkedet Omgjøring helårsbolig til fritid Mer attraktivt med fritidsbolig enn bolig
Eksterne		

2. Folkehelse, oppvekst, kultur og levekår

2.1. Folkehelse

Gildeskål kommune har som overordnet mål å legge til rette for gode levevilkår for alle aldersgrupper med særlig fokus på folkehelsearbeid, spesielt blant unge. Dette innebærer at alle tjenestevirksomheter skal inkludere og vektlegge folkehelse i sine planverk, samt ha kontinuerlig fokus på folkehelse i tjenesteproduksjon og utviklingsarbeid.

Kommunestyret vedtok høsten 2019 at kommunen skulle søke medlemskap i WHO (World Health Organization) sitt norske nettverk «Sunne kommuner» fra 2020 for å tydeliggjøre kommunens folkehelsearbeid administrativt og politisk. Kommunedelplanen for fysisk aktivitet og friluftsliv ble revidert i sin helhet i 2019, og gjelder for årene 2019-2023. Handlingsdelen rulleres årlig frem til ny revidering.

Folkehelselovens § 5 pålegger kommunene å ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Gildeskål kommunes oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer ble fullstendig revidert våren 2019. Ungdata-undersøkelsen gjennomført i mars 2019 legges til grunn for flere av de identifiserte samfunnsflokene kommunen opplever. På grunnlag av resultatet er det utarbeidet tiltak som potensielt vil ha god effekt på folkehelseutfordringene, både på kort og lang sikt:

Sysselsettingsproblematikk

- Tettere samarbeid mellom kommune og NAV innenfor «raskere tilbake i jobb» og MED ungdom i fokus.
- Avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om trening i arbeidstiden i saker med lengre sykemeldingsperioder.

Trivsel i skolen og barnehagen

- Hei-kurs hos foreldre, lærere og elever. Folkehelsekoordinator skal snakke om dette med kommunens ledelse, ansatte i skolen og på FAU-møte til høsten.

Overvekt og inaktivitet

- Krav om daglig aktivitet i barnehagen (90 minutter) og skolen (60 minutter). Folkehelsekoordinator følger dette opp jf. Samarbeidsavtale med Nordland Fylkeskommune angående helsefremmende skoler og barnehager.
- Satsing på drift av kommunens Frisklivssentral og oppfordring til å bli medlem av kommunens treningssenter.

Mangel på sosiale møteplasser, og informasjon om etablerte møteplasser

- Etablering av Frivilligsentral som et ledd i å sikre flere og koordinere eksisterende sosiale møteplasser og aktiviteter. Et viktig ledd mot å forhindre ensomhet og psykisk uhelse.
- Tilgjengeliggjøring av kulturtjenester, «bok-i-butikk» som et samarbeid med Merkur-butikkene for å øke utlånsbøker og leseglede i hele kommunen.

Trygge skoleveier

- Øke fokus på trafiksikkerhet i kommunen, i tillegg til Hjertesone-prosjektet som er i gang hos Inndyr skole (samarbeid med FAU, rektor, folkehelsekoordinator og arealplanlegger).

Trygge og gode oppvekstvilkår

- Sikre bolyst og trivsel i kommunen gjennom økt aktivitetstilbud og engasjement hos kommunenes innbyggere. Etablering av treningssenter og frivilligsentral er gode tiltak som vil ha god effekt på dette.
- Styrking av foreldreferdigheter gjennom ICDP – foreldreveiledningsprogram.

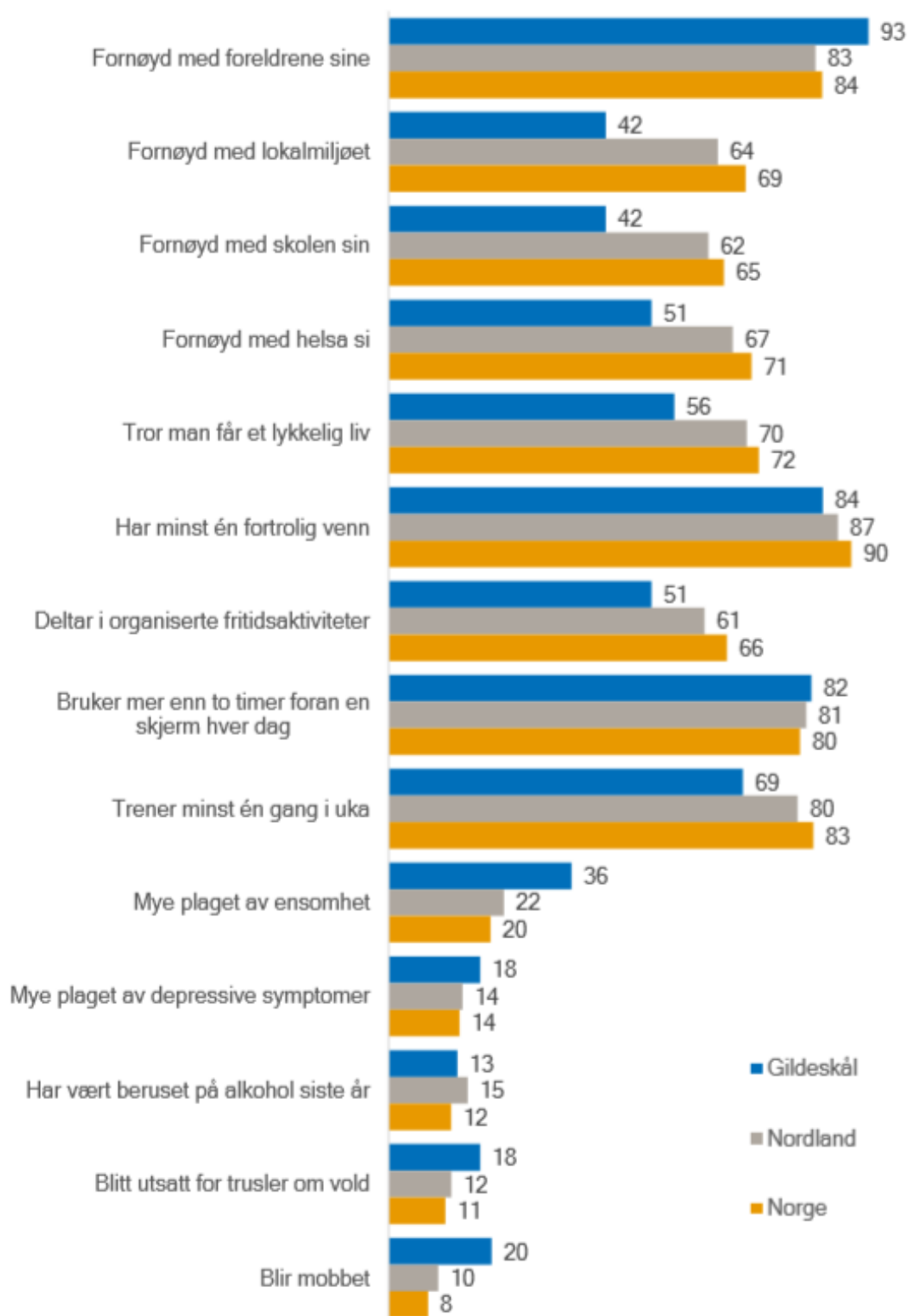
Andelen eldre øker – sikre muligheter for å bo hjemme lengst mulig

- Demensfokus, besøkstjeneste og etablering av Frivilligsentral er gode tiltak her.
- Inngå samarbeidskontrakt med Nasjonalforeningen for folkehelse og kommunen for å få i gang aktivitetsvenn-tilbudet.

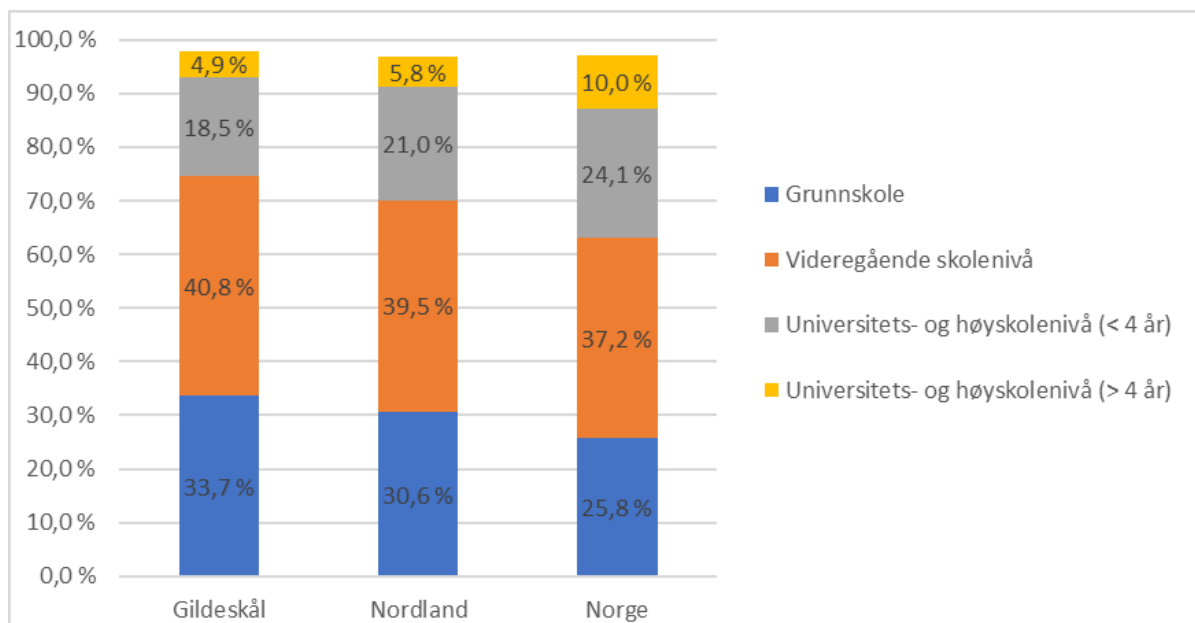
Sosial ulikhet i helse

- Utarbeide et samarbeid med kulturskolen og eldreomsorgen, få i gang et glede-prosjekt med barnehagen og eldreomsorgen gjennom sang, musikk, lek (Livsglede for eldre/Livsgledebarnehage).
- Samarbeid mellom NAV og Fresksenteret om gratis trening en gang i uken for å sikre de med svak økonomi en mulighet for å trene.
- Inntekt skal ikke stoppe innbyggerne fra å være i fysisk aktivitet. Økt fokus på sosiale og kostnadsfrie aktiviteter, mål om å få folk ut og i bevegelse.
- Samarbeid mellom frivillige lag og foreninger gjennom Frivilligsentralen for å øke aktiviteten i kommunen, samt etablering av nye.

Basert på nøkkeltall fra Ungdata-undersøkelsen er det forhold som mobbing, ensomhet, fornøydhet med lokalmiljøet og egen helse som har en signifikant differanse i forhold til Nordland og Norge som en helhet.

Figur 7 Ungdata-nøkkeltall, hentet fra rapport for Gildeskål kommune, 2019

Figur 8 Utdanningsnivå etter region 16 år og oppover, 2018 (SSB)

Blant innbyggerne i Gildeskål er det færre som tar høyere utdanning enn i Nordland (26,8%) og Norge (34,1%) som en helhet, og det er en større andel av befolkningen med grunnskolenivå enn Nordland (30,6%) og hele landet (25,8%). For videregående er det ingen signifikante forskjeller og andelen er redusert med åtte prosentpoeng i Gildeskål fra forrige måling i 2015 (41,6%).

Frafall i videregående er høyt i hele landet (21%), Nordland (25%) og Gildeskål (27%), og selv om det fremdeles er høyt er det en bedring på tre prosentpoeng fra forrige måling i 2017 (30%). Dette er en stor folkehelseutfordring og det er tydelige sammenhenger mellom foreldrenes utdanningsnivå og frafall i videregående skole. Gildeskål kommune har ikke statistikk på dette.

Sosial ulikhet i helse er en av Norges største folkehelseutfordringer i dagens samfunn. Det er sterk sammenheng mellom utdanning og helse, og her blir tidlig innsats og forebygging svært viktige faktorer i årene fremover. Satsing på individene for å sikre gode forutsetninger for god livskvalitet gjennom hele livet starter allerede før barnet blir født. Et fokus rettet mot «fra vugge til grav, en god barndom varer hele livet» bør bli sentral i Gildeskål kommunes plan for samfunnsutvikling.

Overvektspromatikken er ikke ensartet i Gildeskål, men den er en god del høyere enn i Nordland (28%) og på landsbasis (23%) og andelen har økt med tre prosentpoeng fra forrige måling (36%). Blant ungdom er det 32% som oppgir at de blir svett og andpusten mindre enn én gang i uken, dette tallet er mer enn det dobbelte i forhold til Nordland (15%) og Norge (15%). Overvekt må sees i sammenheng med psykisk uhelse, da psykiske helseutfordringer blant ungdom har økt fra 10% i 2015 til 18% i 2019. Vanskene gjenspeiler seg i opplevde fysiske plager, 23% sliter daglig med dette og 22% anvender reseptfrie medikamenter ukentlig eller mer for å komme seg gjennom dagen. Tidlig innsats og forebyggende arbeid rettet mot denne gruppen blir sentralt for kommunen fremover, både for å skape en tjeneste som fungerer og for å legge grunnlag for gode levevaner senere i livet.

2.1.1. Frisklivssentral, fresksenteret og frivilligsentral

August 2017 etablerte Gildeskål egen **Frisklivssentral** og har siden åpningen hatt over 20 henvisninger i året. Frisklivssentralen tilbyr individuell veiledning i forhold til endring av livsstilsvaner og har vært i drift med faste gruppetimer to ganger i uken hele året. I en periode våren 2018 og høsten 2019 holdt den stengt grunnet sykemelding og manglende personell. Frisklivssentralen samarbeider med frivillige lag og foreninger, og kan henvise sine deltagere til bassengtrening sammen med revmatikerforeningen eller trening for eldre gjennom LHL.

Fresksenteret, Gildeskål sitt kommunale treningssenter, åpnet dørene september 2019 og har på kort tid blitt et sosialt samlingssted for mennesker i alle aldre. I nye og lyse lokaler med et vell av kondisjons- og styrkeapparater har dette vært et løft for folkehelsearbeidet i kommunen. Innbyggerne har nå et sted å aktivisere seg på egenhånd når mørketiden og snøen gjør det utfordrende å få til noe utendørs. Med over 100 medlemmer de første to månedene er det trygt å si at dette var et stort behov, spesielt for å sikre bedre forutsetninger for at innbyggerne skal øke sin livskvalitet og ta ansvar for egen helse.

En stor andel av beboere i Gildeskål kommune er av den eldre garde og i årene fremover vil kommunen har nærmere 500 innbyggere som er 66 år eller eldre. Økt fokus på å ha muligheten til å bo hjemme lengst mulig sees i sammenheng med kommunens etablering av **frivilligsentral**, som ble vedtatt av Kommunestyret i sak 32/19 den 26.06.19. Denne åpnet dørene i mars 2020 og sikter mot å være et kraftsenter og knutepunkt for mennesker i alle aldre og fra ulike kulturer. Hensikten med å se den i sammenheng med den høye andelen pensjonister er å sikre at alle innbyggere får anvendt sine ressurser og føle seg til nytte, selv når de slutter å arbeide, for å kunne etablere og levere gode tjenester og aktiviteter til og fra befolkningen. Herunder alt i fra besøksvenner, en-til-en- tjenester som å måke snø eller klippe gresset, til strikkekafé eller andre sosiale møteplasser.

2.2. Oppvekst og kultur

Gildeskålskolene- og barnehagene har som overordnet mål å legge til rette for et trygt, godt og inkluderende oppvekstmiljø. Gildeskål kommune skal være en god kommune å vokse opp i.

Barnehage/oppvekstsenter	Antall avdelinger	Antall plasser/barn
Inndyr barnehage	3 avdelinger	45 plasser/33 barn
Nygårdsjøen oppvekstsenter	1 avdeling	12 plasser/12 barn
Sandhornøy skole og barnehage	1 avdeling	14 plasser/11 barn
Sørarnøy skole og barnehage	1 avdeling	6 plasser/6 barn
Storvik barnehage	1 avdeling	10 plasser/7 barn
Sum		87 plasser/79 barn

Tabell 8 Barnehager i Gildeskål, enkeltstående og i oppvekstsentre (årsmelding 2019)

Skole/oppvekstsenter	Trinn	Antall elever
Inndyr skole	1.-10.trinn	114 elever
Sørarnøy skole og barnehage	1.-10.trinn	23 elever
Nygårdsjøen oppvekstsenter	1.-10.trinn	39 elever
Sandhornøy skole og barnehage	1.-10.trinn	25 elever
Sum		201 elever
Voksenopplæringen	Introduksjonsprogrammet	0 elever
Voksenopplæringen	Grunnskole	6 elever

Tabell 9 Skoler med elevtall i Gildeskål (GSI rapportering pr. 01.10.19, årsmelding 2019)

2.2.1. Utvikling elevtall

Antall elever i skolepliktig alder er redusert med 29 (-12,6 %) i perioden 2016-2019. Antall barnehageplasser er redusert med 40 (-31,49%) i perioden 2016-2019. Statistikken viser en utvikling framover der barnetallet er sterkt synkende. Antall barnehagebarn tilsammen i kommunen reduseres fra 24 barn i 2014 til 10 barn i 2018. Elevtallet i 1. klasse vil med nevnte utviklingstrekk reduseres for alle skolene i kommunen i tidsrommet 2021- 2024. Elevtallet på Voksenopplæringa vil skoleåret 2020-21 bli redusert med 3 elever (-50%). Det vil bli en utfordring å fortsatt drive en desentralisert skolestruktur i årene framover hvis disse tallene fortsetter å utvikle seg negativt.

2.2.2. Resultatvurdering og nedgang i behov for spesialundervisning

Resultatene på nasjonale prøver i Gildeskål varierer både mellom de ulike skolene og fagene imellom. Gjennom systematisk arbeid med lesing har kommunen som helhet løftet seg og ligger på noen delområder over nasjonalt nivå. Det er stort samsvar mellom standpunkt karakteren og de karakterene som elevene fikk til eksamen. Resultatene fra nasjonale prøver og eksamen offentliggjøres i Skoleporten³.

Tildelt ressurs til økt lærertetthet fra 1.-10.trinn har hatt betydning for opplæringen i grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. Økt innsats og ressurs har ført til en nedgang i andel elever som har behov for spesialundervisning. KOSTRA-tall for 2018 viser at andelen elever med spesialundervisning har gått ned fra 14,8 % i 2015 til 8,6% i 2018.

³ <https://skoleporten.udir.no/>

Samarbeidet mellom grunnskole og videregående skoler er styrket ved at det er inngått samarbeidsavtaler mellom dem for å gjøre overgangen lettere for elevene, og for å tilrettelegge for en god sammenheng og økt gjennomføring av videregående opplæring.

2.2.3. Overordnet plan og tiltak

Alle skolene og barnehagene i Gildeskål har som mål å bli godkjente som Helsefremmende skoler og barnehager. I den kommende læreplanen er folkehelse og livsmestring et av tre tverrfaglige tema som løftes opp.

Det nasjonale Veilederkorpsset fra Utdanningsdirektoratet er inne i sitt tredje år med veiledningsarbeid rettet mot ledelsen på kommunalt nivå og mot skolelederne. Ved hjelp av analyseverktøy har skoleeier og skolene kartlagt hvilke områder som bør utvikles i Gildeskålskolen for å heve kvaliteten på elevenes læring, øke det faglige utbyttet og bedre undervisningspraksisen.

Som et resultat av dette arbeidet er det utarbeidet en Kvalitetsplan for Gildeskålskolen: «Sammen om mestring og livsglede». Den bygger på Overordnet del av læreplanen, og er forankret i prinsippet om brukermedvirkning, eierskap og bred forankring. Planprosessen har lagt stor vekt på medvirkning og involvering fra elever, foreldre og ansatte ved skolene. Innspillene fra dem danner utgangspunkt for det som i planen benevnes som kjennetegn på god praksis på de ulike områdene.

Den nasjonale satsningen “Kompetanse for kvalitet i skolen” gir kommunen mulighet til å tilby videreutdanning til lærere slik at de får oppfylt kompetansekravene i forhold til de nye statlige retningslinjene for undervisning. Gildeskål har i gjennomsnitt hatt 4-5 lærere per år på videreutdanning fordelt på de ulike skolene.

Det har også vært en satsing for å gi ansatte en skolering i overordnet del av ny læreplan og fagfornyelsen. Dette arbeidet har skjedd i samarbeid med fylkesmannen i Nordland, RKK, egne kommunale fagdager og med arbeid i ulike nettverk på kommunalt nivå. Arbeidet i lærende nettverk har vært organisert slik at lærere på ulike trinn har møttes for å reflektere over egen praksis og dele erfaringer med hverandre. Til nå har fokuset i disse nettverkene vært knyttet til satsingen på lesing og skriving, vurdering for læring samt klasseledelse.

2.2.4. Ungdata-undersøkelse

Gildeskål kommune gjennomførte våren 2019 Ungdata-undersøkelsen blant 8.-10. klassene med en svarprosent på 82. Trendrapporten sammenligner nøkkeltallene fra 2019 med resultatet fra 2015-undersøkelsen.

Tallene viser at det er flere elever som ikke trives på skolen i 2019. Det har vært en økning i antall elever som gruer seg til å gå på skolen og som føler at de ikke passer inn. Samtidig har antallet som synes at lærerne bryr seg om dem økt.

På spørsmålet om hva som er viktig for å få status i vennemiljøet er det å være til å stole på det viktigste både i 2019 og 2015.

Veldig mange unge tilbringer tiden hjemme om kveldene både i 2019 og 2015. Fritidstilbudet oppleves som dårligere nå.

På spørsmålet om å bli tilbudt hasj og bruk av hasj var det ingen som hadde det i 2015. I 2019 var svaret henholdsvis 11 og 2%.

Det har vært en økning i antall unge som blir utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge på skolen eller i fritida.

De unge er mer fornøyde med foreldrene sine nå, og antallet som tror de vil ta høyere utdanning har steget med 35%.

Nesten dobbelt så mange unge kunne nå tenke seg å bo i kommunen når de blir voksne.

Det vil fortsatt være behov for å fokusere på forebygging og holdningsskapende arbeid i forhold til mobbing blant barn og unge, både i skole og fritid.

2.2.5. Ressursteam for barn og unge

Ressursteam for barn og unge består av representanter fra barnevern, skole og barnehage, PPT, helsesøstertjenesten og flyktningetjenesten. De har som oppgave å være en forebyggende ressurs for alle enheter som jobber med barn og unge, komme tidlig inn med tiltak gjennom et tverrfaglig samarbeid, og gi råd og innspill til koordinerende enhet. Møtefrekvens er 5 ganger hvert år.

2.2.6. Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak

SLT står for Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT er en samarbeidsform mellom politiet og kommunene. Hensikten med SLT er at lokale offentlige og frivillige ressurser arbeider etter en felles og vedtatt strategi mot felles mål. I samarbeidsavtalen mellom Gildeskål kommune og Politiet står det at alle kommuner bør ha ansatt en egen (eller i samarbeid med andre kommuner) SLT-koordinator. I Gildeskål er denne funksjonen lagt til en eksisterende stilling, ruskonsulent. SLT skal være forankret i Politirådet som består av ordførere og representanter for politiet.

Dette skal være en tverrfaglig sammensatt gruppe med representanter fra psykisk helse og rusomsorg, kultur, barnevern, politi, helsestasjon, ungdomsarbeid og skoleadministrasjon. Det er foreløpig ikke laget en strategi for dette arbeidet i Gildeskål og SLT-gruppens arbeid har begrenset seg til å arrangere det årlige 16. mai-arrangementet, som er et rusfritt tilbud til ungdommer fra 8. trinn og oppover. Dette tiltaket finansieres gjennom kulturbudsjettet og sponsormidler, og har vært et tiltak som har vist seg å ha effekt.

2.2.7. Kultur og fritid

Innenfor kultur- og fritidsområdet har kommunen som overordnet mål å gi gode kultur- og fritidstilbud for alle innbyggere ved tilrettelegging av uteområder som fremmer aktivitet og legge til rette for flere sosiale møteplasser og stimulere til økt bruk av naturen. Resultatene fra Ungdata-undersøkelsen brukes aktivt i arbeidet innenfor dette området. Støtte til frivilligheten er et viktig virkemiddel som brukes for å skape aktiviteter og møteplasser. Selv om det foregår mange aktiviteter i de ulike lokalområdene, kommer ikke dette alle til gode på grunn av den desentraliserte kommunestrukturen og manglende logistikk mellom stedene. Intern kommunikasjon er et viktig element for å kunne ha et likt tilbud til alle.

Det satses på et økt tilbud i kulturskolen, men deltakelsen og interessen er lav. For å kunne ha et bredt tilbud har det vært arrangert lengre og kortere kurs innenfor forskjellige retninger, men de fleste har blitt avlyst grunnet lav interesse. Kulturskolen vil fortsette denne jobben for å se om interessen tar seg opp.

Begrepet «Bolyst» har blitt tatt frem i lyset og man har nå et økt fokus på utviklingsmulighetene i kommunen og hva som må til for å gjøre Gildeskål til en attraktiv kommune å bosette seg i.

Kommunen bør starte arbeidet med å lage en helhetlig oppvekstplan som ivaretar alle barn fra fødselen av, og som omfatter hele utdanningsløpet – inkl. kulturskole og fritidstilbud – fra barnehage til videregående opplæring.

Flere dialogbaserte møter med ungdommen avdekker hva barn og unge savner i lokalmiljøet sitt. Møteplasser etterlyses mest, etterfulgt av behovet om tilstedeværende foreldre som kan kjøre dem til og fra ulike sosiale aktiviteter. På kveldstid har problematikken rundt utrygghet dukket opp, spesifikt på Inndyr, og natteravner eller lignende etterlyses.

2.2.8. Foreldremedvirkning til aktiviteter

Ungdata (våren 2019), dialogmøte mellom Elevråd og Rådmann, og Ungdomshøring (høsten 2019) viser at ungdom savner foreldrenes tilstedeværelse. Foreldremedvirkning når det gjelder transportutfordringer og foreldrevakter på arrangement mangler og holdningen hos ungdom er at de ikke tror at foreldrene stiller opp. Ungdommene i Gildeskål ønsker seg *steder* å være hvor de bare kan henge, uten mye aktiviteter og organisering rundt. For at dette skal la seg gjøre er man avhengig av engasjement fra foreldrene, for kommunen er villige til å låne ut offentlige lokaler gratis til sosiale møteplasser og aktiviteter for barn og ungdom.

Ungdomsklubben i Gildeskål er sårbar med tanke på manglende engasjement til å være foreldrevakter ved behov. Dette går utover ungdommene ved at dersom ansvarlig vakt på ungdomsklubben ikke har mulighet til å være vakt, kan ikke klubben holdes åpen den aktuelle dagen. Det er ikke kun foreldre som kan være vakt, men også andre frivillige.

2.2.9. Videregående skole

Meløy Videregående skole har egen avdeling på Inndyr med linjene naturbruk (VG1), akvakultur (VG2) og fiske og fangst (VG2) med 93 elevplasser. Skoleåret 2019/2020 går det 91 elever ved utgang av desember 2019. Elevtallet har hatt en økning de siste årene, og mange ungdommer flytter på hybel, både på hybelhuset og i private boliger, med ønske om å integreres i Gildeskålsamfunnet.

2.3. Integrering av flyktninger

Nyankomne flyktninger er pliktig til å delta i introduksjonsprogram innholdene 550 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap. Formålet er å styrke nyankomne innvandreres deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, fremme rask overgang til arbeid eller videregående skole og sikre økonomisk selvstendighet. Flyktningene har rett til å være i programmet i to år og kan innvilges et tredje år dersom behov er tilstede. Kommunen får statlig tilskudd som skal dekke boutgifter, utgifter til livsopphold og introduksjonsstønad mens de er i introduksjonsprogrammet.

Kommunale innsatsområder er kvalifisert kompetanseheving, individuelt tilpasset introduksjonsprogram og særskilt fokus på faglig kvalifisert grunnskoleopplæring. Innsatsen har gitt

positiv måloppnåelse og tilnærmet samtlige som har avsluttet grunnskole eller introduksjonsnorsk på Gildeskål Voksenopplæring har fått studieplass og er i ferd med å fullføre yrkesfaglig utdanning med fagbrev som sluttkompetanse.

For noen få deltakere i introduksjonsprogrammet tilsier alder og øvrige utfordringer at et fullverdig utdanningsløp gjennom oppstart av grunnskole og videregående opplæring er mindre aktuelt. De aller fleste er likevel kommet i jobb eller innehar deltidsstillinger. Kvalifisering til yrker hvor kommunen har behov er av betydning for at flyktingene skal sikres jobb og bli selvforsørget. Et resultat er at flere innvandrere har startet og fullført utdanning innen oppdrett ved Meløy videregående skole avd. Inndyr.

Et annet vellykket innsatsområde er integrering, inkludering og deltakelse i lokalsamfunnet, og det viser seg at familier som etablerer seg i Gildeskål blir boende i kommunen. Barnefamilier er blitt en naturlig del av lokalsamfunnets tjeneste- og kulturliv og aktive deltakere og bidragsytere i frivillig sektor.

Gildeskål kommune har erfaringskompetanse innen flere tiltaksområder som setter oss i stand til ytterligere mottak og kvalifisert oppfølging av flyktinger og innvandrere. Kommunalt virksomhetsteam bestående av flykting- og boligkontor, NAV, helsetjeneste og frivillighetssentral er operativ med faglig kompetanse og kapasitet for ivaretagelse av aktuell målgruppe.

Minoritetsspråklige barn i skolepliktig alder ivaretas og følges opp av kvalifisert personell i barnehage og skole. Språkinnlæring og yrkeskvalifisering for deltakere i introduksjonsprogrammet er tidvis utfordrende, men samtlige deltakere med kompetansebehov for denne type praksis er ivarettet av kommunal tjenesteyting og lokalt næringsliv. Voksenopplæringen består av kvalifisert, godkjent utdanningspersonell som gir individuell målrettet grunnskoleutdanning.

2.3.1. Nåværende status flyktinger og innvandrere

Siste ordinære anmodning fra IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) om bosetting av flykting til Gildeskål kommune var i 2016. Fem av de minste kommunene i regionen har siste tre år vært uten tildeling av flyktinger hvor kun en disse ble reetablert som bosettingskommune fra 2019.

Andel av flyktinger og innvandrere som er i arbeid eller under utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram er hovedkriteriet kommunene blir vurdert etter med hensyn til bosetting. I 2016 kom Gildeskål kommune ufordelaktig ut med kun 38 % aktivitetsandel innen utdanning/arbeid hvor gjennomsnittet for Saltenkommune var hele 62 %. Tidligere og senere års resultatoppnåelse er på motsatt del av skalaen hvor Gildeskål kommune kan vise til betydelig høy andel av utdanning- og yrkesaktiv deltakelse. Statistikk siste år er ikke tilgjengelig gjennom SSB da datagrunnlaget er for lite, men intern registrering gir tilfredsstillende og positivt utslag.

Personer som mottar sosialhjelp er en annen betydelig indikator på i hvilken grad kommunal tiltaksinnsats lykkes. Gildeskål kommune hadde kun 8,6 % av flyktinger/innvandrere som mottok sosiale ytelser i 2018, mens gjennomsnitt i Saltenkommunene var 14,8 %. Denne positive trenden har vært vedvarende over flere år.

Andel innvandrere i Gildeskål kommune er på 13,7 % og klart høyest i regionen hvor gjennomsnitt er på 7,5 % i 2019. Arbeidsinnvandring innen oppdrettsnæringen utgjør et betydelig innslag her. Et av bosettingskriteriene er at andel innvandrere ikke bør være i øverste sjikt på landsbasis og her

befinner Gildeskål kommune seg. Argumentasjon kan snus da flyktninger og arbeidsinnvandring ikke utgjør et supplement til arbeidsmarkedet, men en nødvendig arbeidskraftressurs for lokalt næringsliv og kommunal virksomhetssektor. Antall innvandrere i arbeid i 2018 var på hele 79 % i kommunen hvor gjennomsnittet for øvrige kommuner i Salten var på 62 %.

2.4. Helse og omsorg

Helse og omsorg har som overordnet mål å tilby velferdstjenester av høy kvalitet. Tjenestene skal være tilpasset behovet til den enkelte, være kostnadseffektive og bidra til trygghet og livskvalitet for innbyggerne i kommunen.

Kommunen skal tilby følgende lovpålagte oppgaver innen helse- og omsorgstjenester:

- Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder helsetjeneste i skoler og helsestasjonstjeneste
- Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
- Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder legevakt, heldøgn medisinsk akuttberedskap, medisinsk nødmeldetjeneste og psykososial beredskap og oppfølging
- Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
- Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
- Andre helse- og omsorgstjenester, herunder helsetjenester i hjemmet, personlig assistanse (BPA, praktisk bistand og opplæring, støttekontakt), omsorgsstønad
- Plass i institusjon, herunder sykehjem
- Akutt døgnopphold for øyeblikkelig hjelp
- Avlastningstiltak
- Koordinerende enhet

2.4.1. Legekontor, fysioterapi, helsestasjon og skolehelsetjeneste

Legetjenesten er styrket med en legehjemmel og kommunen har nå en robust og stabil legetjeneste med mindre vaktbelastning enn tidligere.

Fysioterapitjenesten er styrket med tilsetting i ledig avtalehjemmel og det er tilsatt kommunal fysioterapeut med ansvar for friskliv.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten har hatt redusert kapasitet høsten 2019 på grunn av permisjon, men vil ha normal drift i 2020. Det søkes tilskudd for ytterligere styrking av helsestasjon og skolehelsetjeneste etter meldte behov fra grunnskole og videregående skole. Meløy videregående skole har hatt en stor økning av antall elever de siste to år og presset på skolehelsetjenesten er økende. Tjenesten deltar i ressursteam for barn og unge, der helsesøster er leder.

Jordmor har fast oppfølging av elever i videregående skole og ivaretar svangerskapsoppfølging. Det ble født 15 barn i Gildeskål i 2019.

2.4.2. Pleie og Omsorg

Hovedvekten av brukerne i ordinær hjemmetjeneste er eldre, men en ser også at flere yngre utskrives fra sykehuset og til hjemmet med omfattende og komplekse diagnoser med behov for spesialisert medisinsk oppfølging. Liggetiden i sykehus blir stadig kortere og pasienter med komplekse behov

skrives ut for videre behandling i kommunehelsetjenesten, enten i hjemmet eller på korttidsopphold i institusjonen. Antall brukere innenfor disse tjenestene er relativt stabilt, ca. 150 brukere.

Kommunen har koordinerende enhet som koordinerer tjenester til brukere med sammensatte hjelpebehov og som har behov for bistand fra ulike tjenester i kommunen.

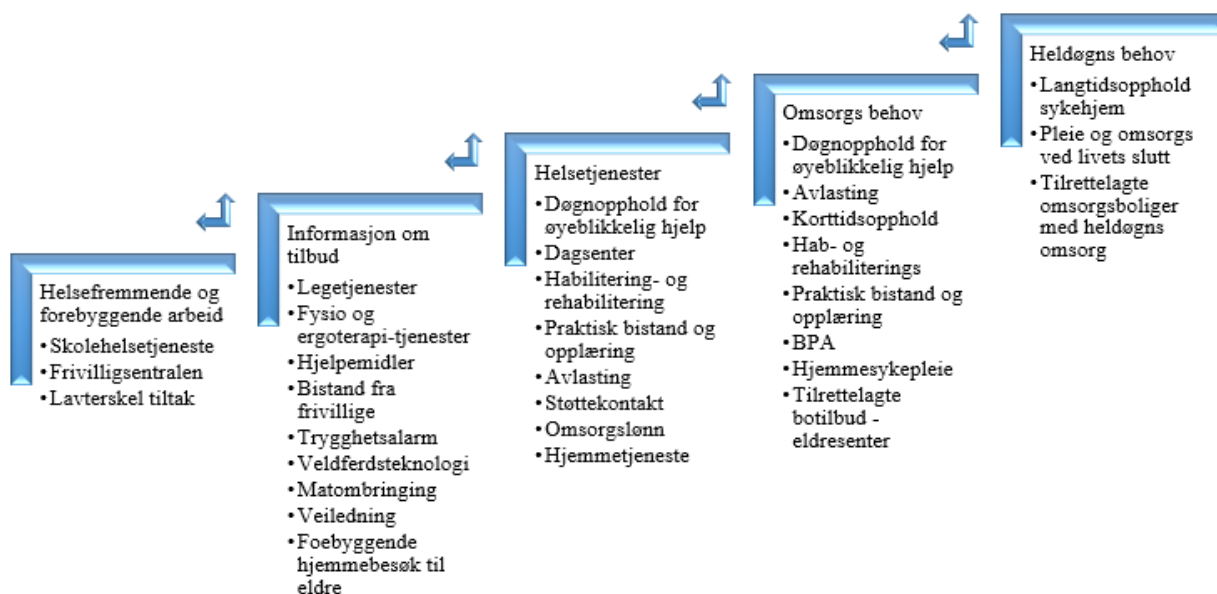
Innen psykisk helse og rustjenesten er det økende antall brukere og flere yngre med et stort oppfølging- og bistandsbehov.

Gildeskål kommune er en attraktiv fritidskommune og har mange hytter og fritidsboliger som brukes aktivt. Dette medfører økt behov for helse- og omsorgstjenester. Flere med omfattende behov for medisinsk oppfølging og stort omsorgsbehov benytter hytter og fritidshus gjennom hele året, med ekstra trykk om sommeren.

Av statistikk fra SSB fremgår det at aldersgruppen 80 -89 og 90+ vil være stabil fremover med en forsiktig økning etter 2025. Aldersgruppen 67 – 79 år er noe økende, men en forutsetter at denne gruppen i hovedsak er hjemmeboende, der noen har behov for tjenester i eget hjem.

2.4.3. Omsorgstrappen

Omsorgstjenestene kan illustreres som en trapp, hvor de ulike nivåene av helsetjenester representeres av et trappetrinn. Dette er en forenklet fremstilling, og brukere/pasienter kan befinne seg på flere trinn samtidig, med mulighet til å gå både oppover og nedover. Med forbehold om lovpålagte tjenester, er innholdet på hvert trappetrinn opp til hver enkelt kommune å definere selv. Institusjonsomsorg er høyeste nivå i omsorgstrappen.

Figur 9 Omsorgstrappen

2.4.4. Pleie og omsorgsplasser

Sandhornøy Eldresenter	10 plasser
Nygårdsjøen Eldresenter	9 plasser
Omsorgsboliger	16 leiligheter

GIBOS institusjon 28 langtidsplasser, 4 korttidsplasser og en KAD-plass⁴.

Det er ledig kapasitet på omsorgsplasser, både på institusjonen og eldresentrene. Kommunen har de siste årene ikke hatt overliggerdøgn på sykehuset.

I tillegg til omsorgsplassene er det 4 eldreboliger ved GIBOS med tilsammen 8 leiligheter. Eldreboligene er gamle og modne for en større renovering, eventuelt sanering og gjenoppbygging. Hva som er mest hensiktsmessig økonomisk, kvalitetsmessig og faglig sett er ikke avdekket så langt, og må vurderes nærmere.

Eldresentrene på Sandhornøy og Nygårdsjøen har behov for større periodisk vedlikehold eller oppgradering for å kunne imøtekomme dagens og fremtidens behov på en tilfredsstillende måte. «Vedlikeholdsplan for kommunale bygg og tekniske anlegg» er utarbeidet, her vil de fagkyndige vurderinger og avveininger med hensyn til aldersboliger og eldresentre bli gjort.

2.4.5. Velferdsteknologi

Velferdsteknologi kan bidra til at enkeltindividet gis mulighet til å mestre eget liv og helse bedre, basert på egne premisser. Dette bidrar til at personer med behov for helse og omsorgstjenester kan bo lengre hjemme og dermed utsette tidspunktet de ellers ville måtte flytte til sykehjem for kortere eller lengre tid. Teknologien kan bedre kvaliteten på tjenester, øke fleksibiliteten og gjennom dette bidra til bedre arbeidsmiljø. Velferdsteknologiske løsninger kan bli et viktig verktøy i møtet med fremtidens demografiske utfordringer.

Nasjonalt velferdsteknologiprogram er et samarbeid mellom KS, Direktoratet for e-helse og Helsedirektoratet som skal bidra til at flere kommuner tar i bruk, og implementerer velferdsteknologi som en integrert del av kommunens helsetjenester.

Ca. 340 kommuner har deltatt gjennom ulike prosjekter. Gildeskål kommune ble med i nasjonalt velferdsteknologiprogram gjennom et interkommunalt prosjekt i 2019.

Kommunen har i dag trygghetsalarm som en integrert del av helsetjenesten. Dette er den mest vanlige trygghets- og sikkerhetsteknologien i Norge. Trygghetsalarmene som brukes i kommunen i dag krever aktiv handling av pasient/bruker for å tilkalle hjelp, og flere av disse kommuniserer over analog telefonlinje.

Kommunal prosjektgruppe for velferdsteknologi foreslår fem prioriterte velferdsteknologiske satsinger:

- Bytte analoge trygghetsalarmer til digitale trygghetsalarmer
- Innføre eLås
- Innføre digitale tilsyn ved hjelp av ulike sensorer for passiv varsling
- Elektronisk medisinstøtte
- Mobil trygghetsalarm/GPS

Med varslet nedkobling av analogt telenett, står utbytte av trygghetsalarmer som en klart anbefalt førsteprioritet.

Oppgradering av fagsystem

For at velferdsteknologi skal være en integrert del av kommunens helse- og omsorgstjeneste og helhetlige tjenester med god kvalitet, må velferdsteknologien kunne kommunisere med elektronisk

⁴ Kommunalt akutt døgnopphold

pasientjournal. Teknologien er under stadig utvikling med nye løsninger og muligheter. For å tilrettelegge for kommunikasjon mellom velferdsteknologi og elektroniske pasientjournaler, arbeider e-helsedirektoratet med å få utviklet en nasjonal standard for dette.

For å tilrettelegge for denne muligheten har Gerica, elektronisk pasientjournal innen pleie og omsorgstjenestene, blitt oppgradert. Det har også blitt innført mobile enheter med Gerica til bruk i hjemmetjenestene. Neste steg er innføring av e-rom i institusjon.

2.4.6. Rekruttering i helse- og omsorgssektoren

Rekruttering og det å få dekket kompetansebehov innenfor helse- og omsorgssektoren er en utfordring i forhold til enkelte yrkesgrupper i dag. Utfordringen forventes å øke fremover så lenge behovet er større enn tilfanget av nyutdannede.

Gildeskål kommune har en arbeidsstokk med relativt høy alder som i løpet av de kommende år må erstattes, og det blir viktig å satse på kvalifisering av egne ansatte.

I løpet av 2019 har kommunen tilsatt 7 sykepleiere og flere helsefagarbeidere.

Jobbvinner-pilot Salten er et prosjekt som startet i 2019 og skal jobbe for å få økt rekruttering av helsepersonell til helse- og omsorgstjenestene i kommunene. Dette er et samarbeid mellom kommuner i Salten og KS.

Sammen i Salten skal vi jobbe med rekruttering, kompetanse og fagutvikling i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

I hver kommune skal vi lage handlingsplan slik at vi kan jobbe med å ha fokus på å rekruttere og ikke minst beholde sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere i kommunesektoren, samt synliggjøre kommunene som gode og attraktive arbeidsgivere og en god læringsarena.

Dette gjøres gjennom:

- Styringsgrupperepresentanter fra de deltagende kommunene
- Prosjektgruppe utnevnt av styringsgruppa
- Arbeidsgruppe lokalt i hver deltagende kommune

2.5. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	<p>Styrker</p> <p>Godt samarbeid mellom tjenestene Gode tjenester Kompetente arbeidstakere Rekruttert sykepleiere og annet helsepersonell Allsidighet Redusert sykefravær Hjemmebasert omsorg Rutiner Tilbud for veiledning ift. endring av livsstilsvaner (Frisklivssentral) Fresksenteret (treningscenter) Frivilligsentral BUA (utlån av tur- og aktivitetsutstyr) Ungdomsklubber Skolene har fokus på forbedring av resultater på nasjonale prøver Skolene har fokus på tilpasset læring Attraktive studietilbud på Meløy vgs. Avd. Inndyr Integrering av flyktninger, blir boende i kommunen</p>	<p>Svakheter</p> <p>Rekruttere/beholde kvalifisert arbeidskraft Arbeidsstokk med relativt høy alder Lite spesialisering Manglende aktivitets og møteplasser Rutine Integrering og tilbud til elever på Meløy vgs. Avd. Inndyr Tilrettelegging for variert næringsstruktur og attraktive arbeidsplasser Manglende formell kompetanse ansatte Manglende helhetlig oppvekstplan Tjeneste innen rus- og psykiatri</p>
Eksterne	<p>Muligheter</p> <p>Godt interkommunalt samarbeid Utnytte bo-muligheter, herunder, tilgang på boliger/attraktive tomter Lokalt engasjement for utvikling Dugnadsånd Attraktive bedrifter Fokus på forebygging barn og unge, voksne og eldre Elever på videregående skole</p>	<p>Trusler</p> <p>Reduksjon i innbyggertallet Reduksjon i fødselstall Utilstrekkelig tilbud på offentlig transport og drosje Begrenset mulighet for mottak av flyktninger Mistrivsel på skolen Få og lite variert fritidstilbud Mobbing Nedadgående dugnadsånd Manglende foreldremedvirkning Manglende voksenkontakt Frafall i videregående Stor andel uføre, også unge Økende overvekt og inaktivitet Sosial ulikhet Ufrivillig ensomhet Avstand</p>

		Desentralisert kommunestruktur og manglende logistikk mellom steder Økt antall flyktninger Økning i antall barn i fosterhjem Økonomiske utfordringer for kommunen etter ny barnevernsreform 2022 Tjeneste innen rus- og psykiatri
--	--	---

3. Bærekraft, klima og miljø

3.1. Bærekraftig utvikling

Figur 10 Bærekraftig utvikling, Miljødirektoratet

En bærekraftig utvikling defineres som «en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov»⁵.

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Denne består av 17 mål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft både på kort og lang sikt. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for blant annet å sikre sosial rettferdighet, god helse, og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer.

Regjeringen har bestemt at bærekraftsmålene skal utgjøre det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer, og må derfor innarbeides og legges til grunn for samfunns- og

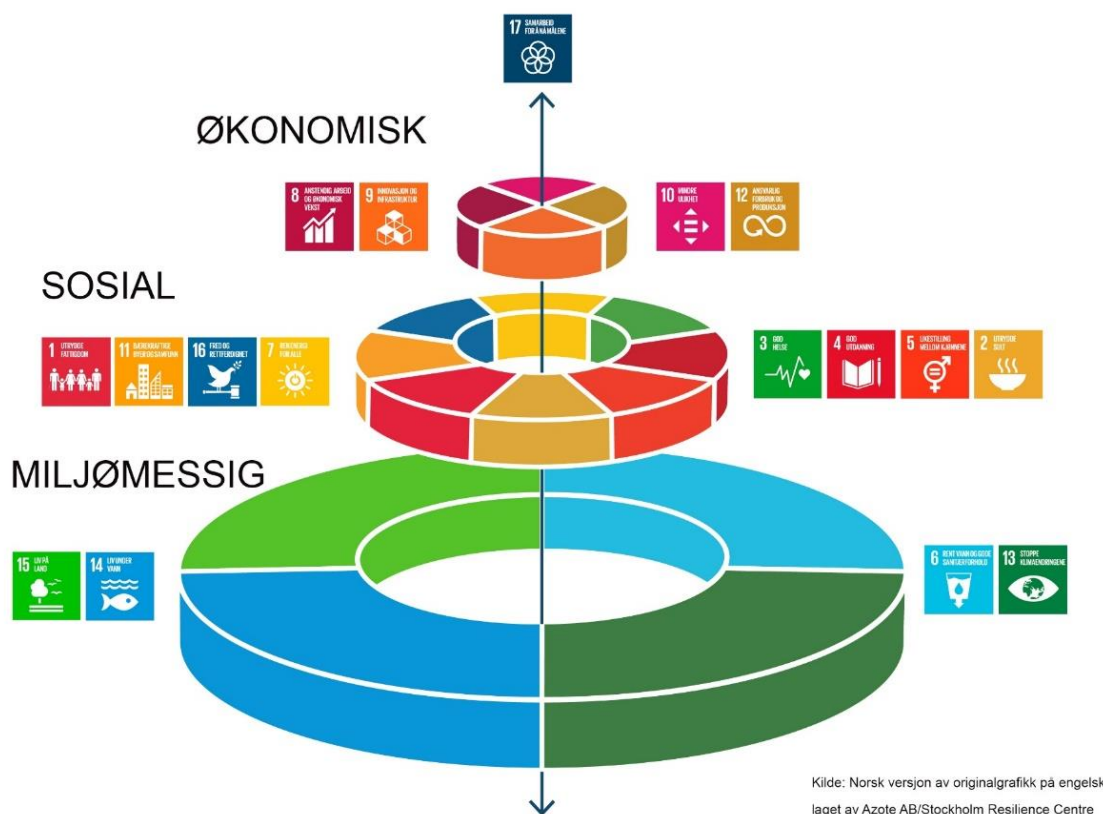
arealplanleggingen i kommunen⁶. Bærekraftsmålene må tilpasses utfordringene kommunen har, og det kan velges ut relevante delmål.

Figur 11 FNs 17 bærekraftsmål

⁵ <https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Baerekraftig-utvikling>

⁶ https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/bkm_agenda2030/id2510974/

Figur 12 FNs bærekraftsmål kategorisert etter økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft

3.2. Vannforsyning

Tjenestene vann og avløp omfatter alle ledd i vann- og avløpsforvaltningen, og omhandler følgende funksjoner:

- Produksjon av vann
- Distribusjon av vann
- Distribusjon av avløp
- Avløpsrensing
- Septik-/slamtømming

Et godt fungerende vann- og avløpssystem er en av de mest grunnleggende tjenestene for å sikre god folkehelse og et rent vannmiljø. Tjenesten leveres til befolkningen og næringsliv 24 timer i døgnet. Det er stort fokus på forebyggende arbeid, sikkerhet og beredskap. Gildeskål kommune har tre kommunale vannverk, Inndyr, Kjøpstad og Tøa vannverk. Øvrige er private. I tillegg har kommunen et reserveanlegg, Stjernåga vannverk. Leveranse av vann frem til forbruker, samt transportering av avløp fra forbruker, er en tjeneste som leveres av kommunen.

Rensing av avløpsvann skjer ved hjelp av slamavskillere og utslipp av gråvann.

Det er begrenset tilsyn med septiktanker/slamavskillere tilknyttet små (ikke kommunale) avløpsanlegg.

Tømming av private septiktanker ivaretas av kommunen, via entreprenør.

Dammer	Inndyr	Tøa	Kjøpstad	Stjernåga
Vann – lengde ledningsnett	22300 m	5500 m	9000 m	7000m
1941-1970	700 m		700 m	5000 m
1971-2000	15300 m	5500 m	8300 m	
Etter 2000	6300 m			2000 m
Renseanlegg	UV, membran	UV	UV	UV

Tabell 10 Oversikt vannett i kommunen

Avløp – lengde avløpsnett	20483 m
Pumpestasjoner	15

Tabell 11 Oversikt avløpsnett i kommunen

3.2.1. Finansiering og gebyrer

Vann- og avløpstjenestene er 100 % gebyrfinansiert. Kommunen har foreløpig fast vann- og avløpsgebyr. Gebyrene kommer fra eksisterende abonnenter, men det må også betales tilknytningsavgift for nye bygg.

3.3. Fjernvarmeanlegg

I 2008/2009 bygget Gildeskål kommune et sjøvannsbasert varmepumpeanlegg til oppvarming av et lite nærvarmeanlegg til kommunale bygninger på Inndyr. Etter hvert er flere bygninger koplet til nærvarmeanlegget i forhold til det anlegget var planlagt for, og det planlegges og ses på mulighet for utvidelse av anlegget for nye tilkommende bygg.

Sjøvannssystem

Sjøvannsanlegget har en inntaksledning fra 38 m dybde i fjorden til en pumpekum med nedsenket sjøvannspumpe i sjøkanten. Sjøvannet pumpes herfra gjennom en ca. 1,5 km lang trykkledning til varmepumpen i varmepumpesentralen. Sjøvarmen avgis direkte til varmepumpens fordampere før det avkjølte sjøvannet dreneres ut via overvannsledning.

Beskrivelse av energianlegget

Figuren under viser en planskisse av kommunale bygninger på Inndyr med plassering av hovedkomponentene i energianlegget og traséer for sjøvannsledning og fjernvarmeledninger.

Figur 13 Planskisse av energianlegg for nærvarme til kommunale bygninger

Varmesentral

Varmepumpen, som henter sin energi ut av sjøvann, er av god kvalitet, men den har etterslep på vedlikehold. Potensialet for å levere mer varme er stort. Beregninger viser at varmpumpen kan levere varme til 4000 m² i tillegg til dagens leveranser eks. det nye omsorgsbygget, driftsbygget med flere. Vi ser at det er nødvendig å bygge om og modernisere varmesentralen for å møte fremtidens behov og for å sikre driftssikkerheten. Det er også et krav at 60% av vårt energibehov skal være miljøvennlig og fornybar. Dette gjør at vi er forpliktet til å holde vår varmforsyning oppdatert. Kapasiteten på 4000m² utover det kommunen selv trenger gjør at vi i tillegg kan tilby private aktører miljøvennlig og fornybar energi til deres bygg.

Oljekjelen er reserveanlegg ved strømbrudd. Nødstrømsaggregatet, som står i eget rom i varmpumpesentralen, er for lite til å dekke varmpumpe eller elektrokjelen, men det dekker sirkulasjonspumper og oljebrenner med god margin.

I dagens nærvarmesystem dekker varmpumpen ca. 50% av det maksimale effektbehovet til oppvarming. Ved å utvide nærvarmeanlegget til to nye bygninger vil varmpumpens effektdekning bli redusert og behovet for tilsatsvarme vil øke, men varmpumpens driftstid og utnyttelsesgrad vil også øke.

3.4. Klima

Klimaendringer er en av de største utfordringer verden står overfor. Det er stor enighet om at det er menneskeskapte utslipp av klimagasser som er hovedårsaken til klimaendringene de siste 50 årene.

Klimaendringer har alvorlige konsekvenser. Økt nedbør, stormflo, vind, skred og flom kan gjøre skader på bolighus, næringsbygg og infrastruktur. Klimaendringene kan medføre endra rammevilkår for reindrift, jordbruk, skogbruk og fiske. Befolkningens helse kan påvirkes direkte og indirekte av temperaturendringer. Økte temperaturer kan føre til endringer i naturen ved økt innvandring av arter fra sør, og ved at arter beveger seg fra lavereliggende til høyereliggende områder.

Norge har et nasjonalt mål om at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene. Klimatilpasning er del av en helhetlig samfunnsutvikling hvor planlegging, arealdisponering og øvrig virksomhet setter natur og samfunn i stand til å begrense eller unngå ulemper og dra nytte av fordeler som følge av klima.

3.4.1. Klimarelaterte utfordringer i Nordland

Klimaprofilen for Nordland gir et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringer som gjelder for Nordland. Klimaprofilen gir et kunnskapsgrunnlag og er et hjelpemiddel i overordnet planlegging⁷.

I Nordland vil klimaendringene særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; havnivåstigning og stormflo; endringer i flomforhold og flomstørrelser; og skred.

Årsnedbøren i Nordland er beregnet å øke med ca. 20 %; med størst økning sommer og høst. Som en konsekvens av endringene i kraftig nedbør, kan utfordringene med overvann bli større enn i dag. Økt forekomst av kraftig nedbør øker også sannsynligheten for flom i tettbygde strøk og i små bratte vassdrag som reagerer raskt på regn. Mindre bekker og elver kan finne nye flomveier.

Vinterstid kan polare lavtrykk gi rask vindøkning og kraftig nedbør i form av snø i ytre strøk.

Jordressurser er karbonlager og må tas vare på. Ved mer ekstremvær som vanskeliggjør driften vil det bli større fare for å få skade på avlingene. Bedre jordkultur og tilpasning av driften vil være viktige tiltak.

3.4.2. Vær og værtyper

Norsk Klimaservicesenter⁸ har laget en oppsummering av konkrete utslag klimaendringene kan føre til i Nordland dersom de globale klimagassutslippene fortsetter i samme takt som de har gjort de siste tiårene. Tabellen viser forventede endringer i klima, hydrologiske forhold og naturfarer som kan ha betydning for samfunnssikkerheten. Forventningene gjelder endringer fra perioden 1971-2000 til 2071-2100⁹.

⁷ <https://klimaservicesenter.no/faces/desktop/article.xhtml?uri=klimaservicesenteret/klimaprofiler/klimaprofil-nordland>

⁸ <https://klimarisiko.kommunalbanken.no/kommuner/gildeskaal/>

⁹ <https://klimaservicesenter.no/faces/desktop/article.xhtml?uri=klimaservicesenteret/klimaprofiler/klimaprofil-nordland>

Figur 14 Klimaendringer Nordland

3.4.3. Kommunale vedtak

Kommunen har en Energi- og klimaplan som ble vedtatt av kommunestyret 24.03.11. Planen gjaldt for årene 2011 – 2014, og har ikke blitt oppdatert. Planen hadde fokus på det som kan gjennomføres innenfor kommunens handlingsrom, særlig innenfor kommunal virksomhet.

I kommuneplanens samfunnsdel er det satt et mål om at Gildeskål skal ha en tydelig klima- og miljøpolitikk. Målet er ikke blitt fulgt opp med et oppdatert planverk for klima og miljø. Det er også vedtatt som strategi at kommunen som organisasjon skal være et miljøfyrtårn. Så langt har arbeidet med dette ikke blitt prioritert.

I samfunnsplanen er det videre satt som mål å redusere energibruken i alle offentlige bygg og næringsbygg. I 2019 ble det utarbeidet en vedlikeholdsplan over alle kommunale bygg. Energisparing står sentralt når bygg skal renoveres. Se også eget kapittel om fjernvarme.

3.4.4. Transport

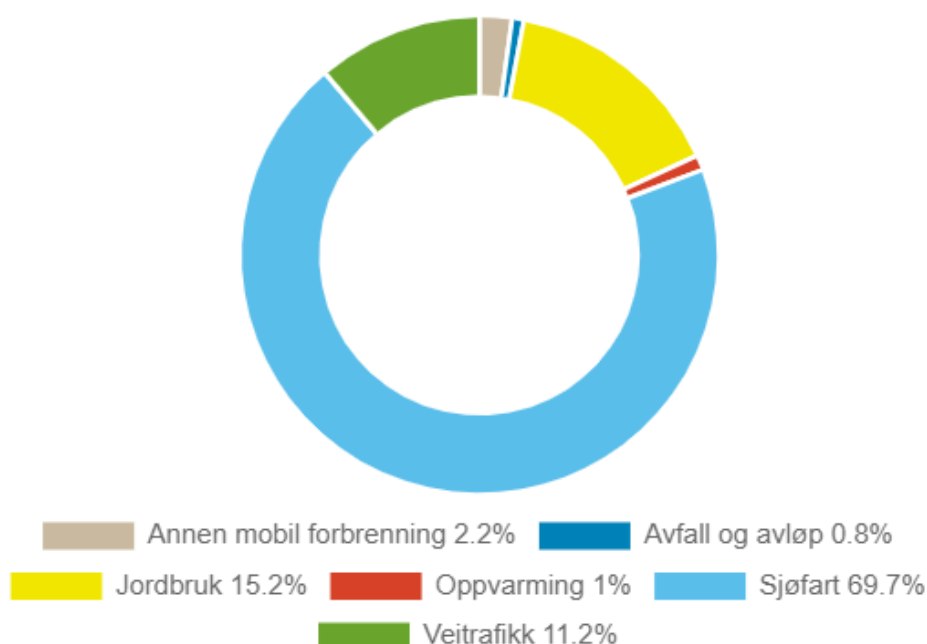
Gildeskål kommune er en spredtbygd kommune med flere lokale sentra og bosetting også på øyer. Offentlig transport er begrenset, og mange er derfor helt avhengig av å bruke bil i det daglige. Kommunen som organisasjon har vedtatt å skifte ut den kommunale bilparken fra biler som går på fossilt brensel til elbiler. I 2020 vil de første ladestasjonene stå klare. Planen er at det etterhvert skal være ladestasjoner i alle lokale sentra.

Gang- og sykkelveier vil bidra til at flere går og sykler og lar bilen stå. I trafiksikkerhetsplanen er bygging av gang- og sykkelveier satt opp som tiltak både på Inndyr, på vestsiden av Sandhornøy, i Nordfjorden og i området Mevik – Storvik.

Et annet tiltak for å redusere transportbehovet er i større grad å bruke videokonferanser, Skype og Teamsmøter, og sjekke om konferanser er mulig å følge via nettet. Dette vil både redusere utslipp ved reiser, være tidsbesparende og samtidig være gunstig rent økonomisk.

3.4.5. Utslipp til luft

CO₂-ekvivalenter er et samlebegrep for ulike klimagasser som påvirker atmosfæren. CO₂, metan, lystgass og f-gasser er de viktigste, der CO₂ står for størstedelen av utslippene. Per 2017 var utslipp av CO₂-ekvivalenter i Gildeskål på 24856 tonn, en nedgang på vel 2 tonn fra 2009¹⁰. Den nederste tabellen viser utviklingen for de forskjellige områdene. For de fleste områdene er det er reduksjon, mens sjøfart og annen mobil forbrenning har økning.

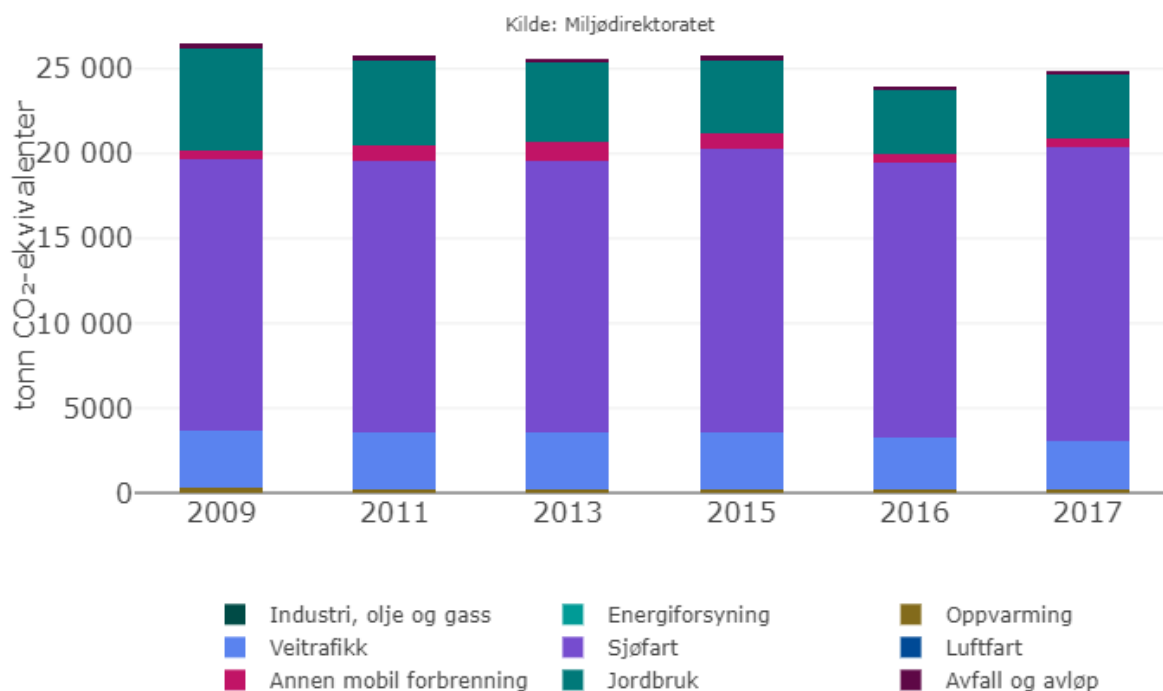
Figur 15 Fordeling av klimagassutslipp

Annen mobil forbrenning	538,4
Avfall og avløp	192,3
Energiforsyning	0,0
Industri, olje og gass	0,0
Jordbruk	3772,0
Luftfart	0,0
Oppvarming	238,1
Sjøfart	17330,5
Veitrafikk	2784,9
Sum	24856,2

Tabell 12 Fordeling av klimagassutslipp

¹⁰ <https://klimarisiko.kommunalbanken.no/kommuner/gildeskaal/>

Sektorfordelte utslipp per år

Figur 16 Sektorfordelte utslipp per år

	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018
Annen mobil forbrenning	499	946	1129	885	481	538	0
Avfall og avløp	344	310	264	231	206	192	0
Energiforsyning	0	0	0	0	0	0	0
Industri, olje og gass	0	0	0	0	0	0	0
Jordbruk	5977	4947	4664	4309	3733	3772	0
Luftfart	0	0	0	0	0	0	0
Oppvarming	269	211	213	234	154	238	0
Sjøfart	16000	16000	15999	16747	16201	17331	17281
Veitrafikk	3448	3364	3341	3337	3135	2785	0
Totalsum	26536	25776	25610	25742	23911	24856	17281

Tabell 13 Sektorfordelte utslipp per år, Miljødirektoratet

3.4.6. Forurensning

Som i alle andre kommuner har vi en del forurensning i Gildeskål. Hvert år mottar kommunen melding fra publikum om forsøpling på privateiendommer. Dette dreier seg ofte oppsamling av gjenstander som i større og mindre grad er utrangert. Grunneierne mottar anmodning om å rydde opp. Det kan være arbeidskrevende å følge opp disse sakene, da ikke alle følger oppmodningen, og saken må følges opp med pålegg og eventuelt tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

Når det gjelder forurensning av grunn omfatter dette både land og havbunn. I den nasjonale databasen over forurenset grunn har vi registrert de to gamle avfallsdeponiene på Inndyr og på Dal, samt den nå nedlagte slipen på Sørarnøy. På Dal ligger også kommunens deponi/slamlaguner for tømning av septik. Databasen er ikke oppdatert.

Havbunnen i havnene i Gildeskål er ikke kartlagt i tilstrekkelig grad, men man kan forvente forurensning i sedimentene. Ved nye tiltak som omfatter mudring eller graving i havbunnen, kreves det normalt prøvetaking for å kartlegge om grunnen er forurenset.

Det er ikke kjent at vi har mye forurensning i små vassdrag, men noe kan det være. Dette kan ha mange forskjellige kilder, men skyldes som regel dårlige avløpsanlegg eller avrenning fra jordbruk og lekkasjer fra gjødsellagre. I Gildeskål er det registrert ca 500 husstander med private avløpsanlegg. Vi har imidlertid ikke oversikt over hvor mange av disse som ikke er forskriftsmessige og kan forårsake forurensning. Av kommunale avløpsanlegg har vi to som ikke fungerer optimalt og hvor det til tider skjer forurensning; da til sjø.

Når det gjelder avrenning fra jordbruket antar vi at det ikke er et stort problem, da det generelt er små arealer med åpen åker. Det er normalt lite avrenning fra eng, og bøndene har gjødslingsplaner som er utarbeidet for å sikre at jorda ikke tilføres mer gjødsel enn det er behov for. Det er videre et krav at jordbruksarealer mot vassdrag skal ha en vegetasjonssone på minst to meter, og at denne sonen skal være tilstrekkelig bred til å motvirke avrenning til åpent vann under normal vannføring. Vegetasjonssonen skal verken jordarbeides eller sprøytes.

Vi er ikke kjent med at det i dag forekommer lekkasjer fra husdyrgjødsellagre. Det har vært fokus på dette siden 1990-tallet, da kommunen foretok kartlegging på samtlige bruk.

De siste årene har det blitt stadig større fokus på plast og mikroplast. I en studie av Geyer¹¹ om plastproduksjon og bruk av plast er det anslått at det er produsert 8,3 milliarder tonn plast i verden siden plastproduksjonen startet på 1950-tallet. Rundt 30 % av plasten som har blitt produsert er fortsatt i bruk, men rundt 6 milliarder tonn plast har blitt kastet eller fjernet på annen måte. 79 % av denne plasten ligger i dag på søppeldynger eller i naturen rundt omkring i verden og er i ferd med å bli et av verdens største miljøproblemer.

Det er ingen som vet hvor mye plast som skjuler seg i naturen/langs strendene i Gildeskål. De siste årene har det vært gjennomført strandrydding også i vår kommune, og store mengder plast er plukket opp og levert til Iris. Dette er et viktig tiltak som må videreføres i årene framover.

I Gildeskål er det ikke foretatt systematisk kartlegging av miljøgifter; verken på land eller i vassdrag. Det er imidlertid liten grunn til å tro at vi har store forekomster. Det er likevel viktig at det tas prøver når mistanken er der. Mange miljøgifter er ikke nødvendigvis akutt giftige, men over tid kan de ha

¹¹ <https://advances.sciencemag.org/content/3/7/e1700782>

for eksempel hormonforstyrrende effekter. Langtidseffektene av å bli eksponert for slike potensielle miljøgifter vet vi foreløpig lite om.

Når det gjelder forurensning av havet og de nære sjøområdene, er det grunn til å følge med utviklingen. Kommunen er en stor oppdrettskommune og med anleggene følger det forurensning; særlig av havbunnen rett ved lokaliteten, men fôrrester, fekaler, rester av medisin mm kan føres til andre områder med strømmen. Nå har det skjedd mye positivt i næringen de siste årene og bruken av medisiner og farlige lusemidler er redusert. Det er likevel grunn til å følge med tilstanden; særlig inne i fjordene der utskiftingen av vann er dårligere enn lenger ut fra kysten.

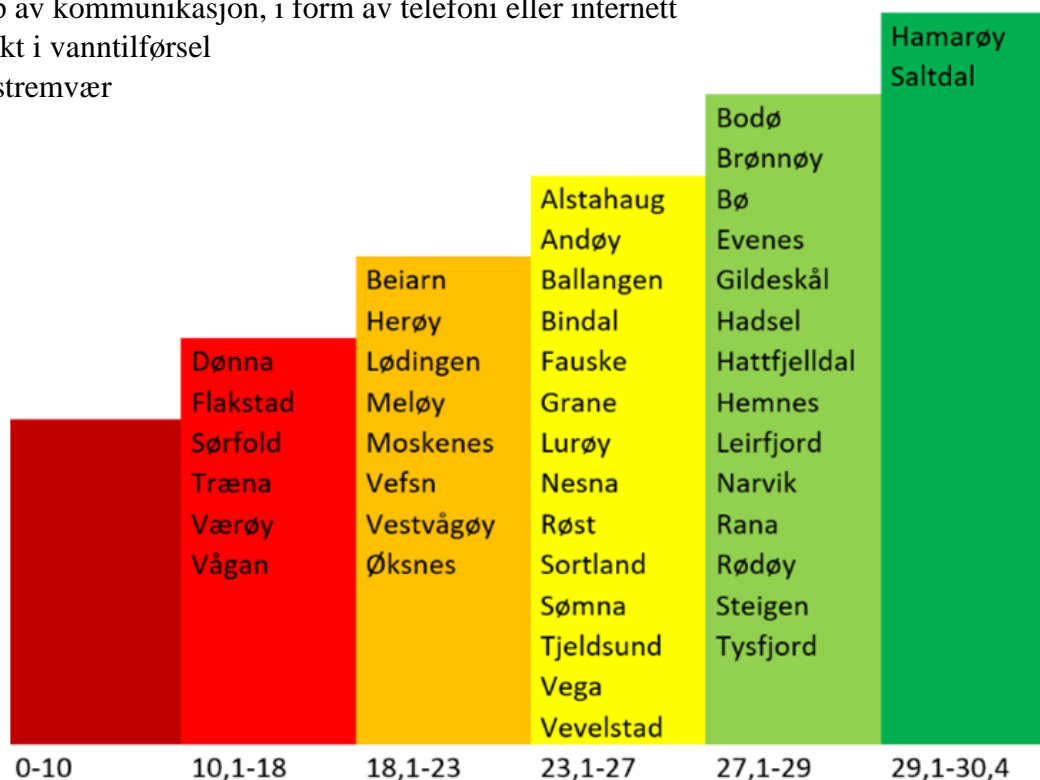
Kunnskap om forurensningskilder, antatt forurenset grunn, mulige helseeffekter, potensielle miljøgifter med mer vil være viktig for å kunne håndtere dette fagområdet framover. Håndtering av forurensningsutfordringene vil være avgjørende for å sikre rent drikkevann, god luftkvalitet og et godt livsmiljø for land- og vannlevende organismer.

Kommunen er forurensningsmyndighet og sitter på mange av virkemidlene innenfor forurensningsproblematikken. Når det gjelder forurensning fra næringslivet (inkludert oppdrettsnæringen) er det Fylkesmannen som er myndighet.

3.5. Beredskap

På bakgrunn av kommunens helhetlige ROS-analyse (2013-17) og vurderinger som er gjort i Plan for oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap (2014-18), anser kommunen at følgende scenarier og uønskede hendelser har størst risiko som kan medføre behov for befolkningsvarsling og evakuering, samt videre oppfølging og tiltaksarbeid:

- Tap av kommunikasjon, i form av telefoni eller internett
- Svikt i vanntilførsel
- Ekstremvær

Hver kommune er tildelt poeng ut fra hvor mange av kravene i lov om kommunal beredskapsplikt som er oppfylt i undersøkelsen. Ut fra antall oppnådde poeng er kommunen plassert inn i en av de seks fargelagte søylene.

- **Rødt og oransje:** Mange lovkrav er ikke oppfylt
- **Gult:** De aller fleste lovkrav er oppfylt
- **Lysegrønt:** Alle minimumskrav i loven er oppfylt
- **Mørkegrønt:** Kommunen oppfyller intensjonene /forventningene i loven

Figur 17 Kommunal beredskapsplikt

I Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin kommuneundersøkelse i 2018 oppfylte Gildeskål kommune alle minimumskrav i lov om kommunal beredskapsplikt¹².

Vi er kjent med at vi har en utfordring i elveløpet som renner ut i Solvika. Vi har i tidligere undersøkelser kartlagt at kapasiteten i tunnel/røranlegg er redusert. Dette grunnet forskyvninger av rør i rørskjøt, som sannsynligvis vil forverres ved gjentatte flomsituasjoner. Dette bør utredes nærmere.

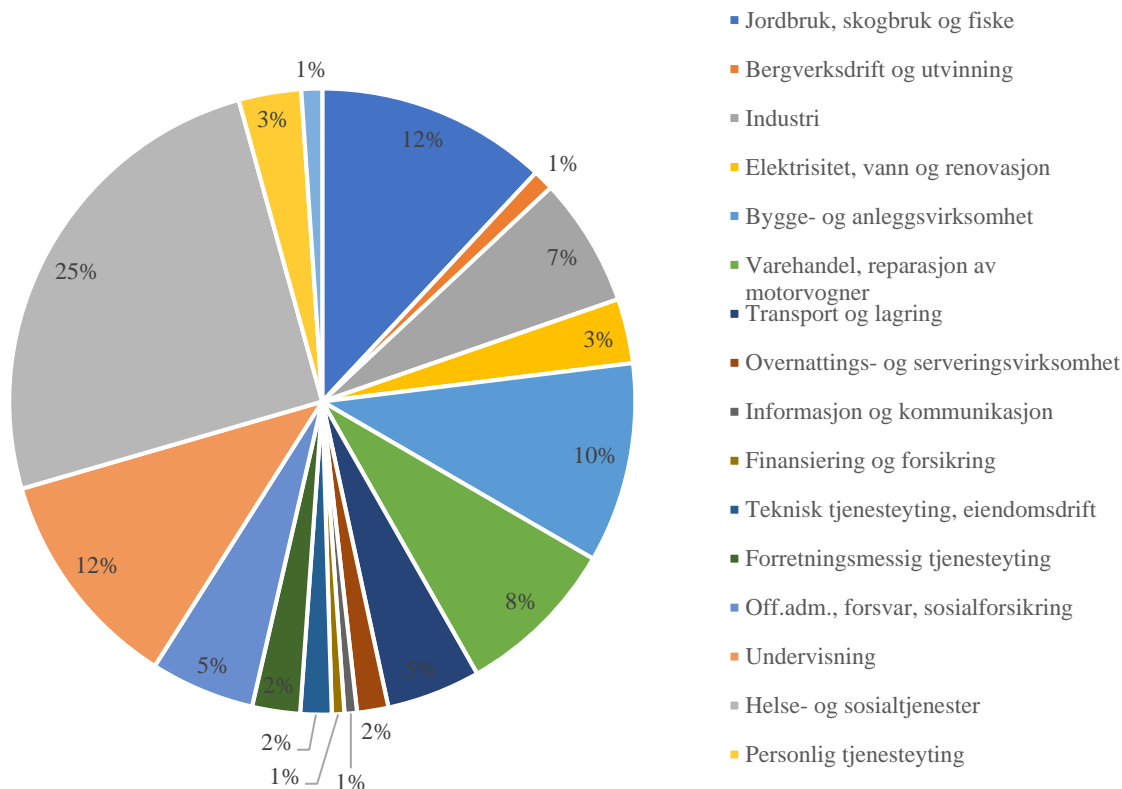
¹² <https://www.fylkesmannen.no/nm/Nordland/Samfunnstryggleik-og-beredskap/Beredskap/store-variasjoner-i-kommunal-beredskap/>

3.6. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	<p>Styrker</p> <p>Vann og avløp</p> <p>Fokus på forebyggende arbeid, sikkerhet og beredskap</p> <p>Grønt skifte i renoveringsprosesser (energisparing)</p> <p>Utskifting av bilpark til elbil, etablering av ladestasjoner</p> <p>Oppfyller minimumskrav i Lov om kommunal beredskapsplikt</p> <p>Mål om å bli Miljøsertifisert/fyrtårn</p> <p>Kapasitet fjernvarmeanlegg</p>	<p>Svakheter</p> <p>Oppfølging av små ikke-kommunale avløpsanlegg</p> <p>For lite gang- og sykkelveier</p> <p>Ingen ladestasjoner elbil</p> <p>Søppelsortering</p>
Eksterne	<p>Muligheter</p> <p>Lokalt engasjement for miljøet, strandrydding</p> <p>Klimagassutslipp reduksjon</p> <p>Offentlig transport</p> <p>Fokus på bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål</p> <p>Fjernvarme til flere bygninger, også private utbyggere</p>	<p>Trusler</p> <p>Svikt i vanntilførsel</p> <p>Strømbrydd, tap av kommunikasjon (tlf/internett)</p> <p>Klimaendringer og ekstremvær</p> <p>Forsøpling, også plast</p> <p>Forurensning oppdrett i hav, spesielt i fjordene</p> <p>Mye bruk av bil</p> <p>Offentlig transport</p>

4. Verdiskaping og næringsutvikling

4.1. Sysselsetting

Figur 18 Sysselsatte per 4. kvartal 2018, med bosted Gildeskål, fordelt på næring (SSB)¹³

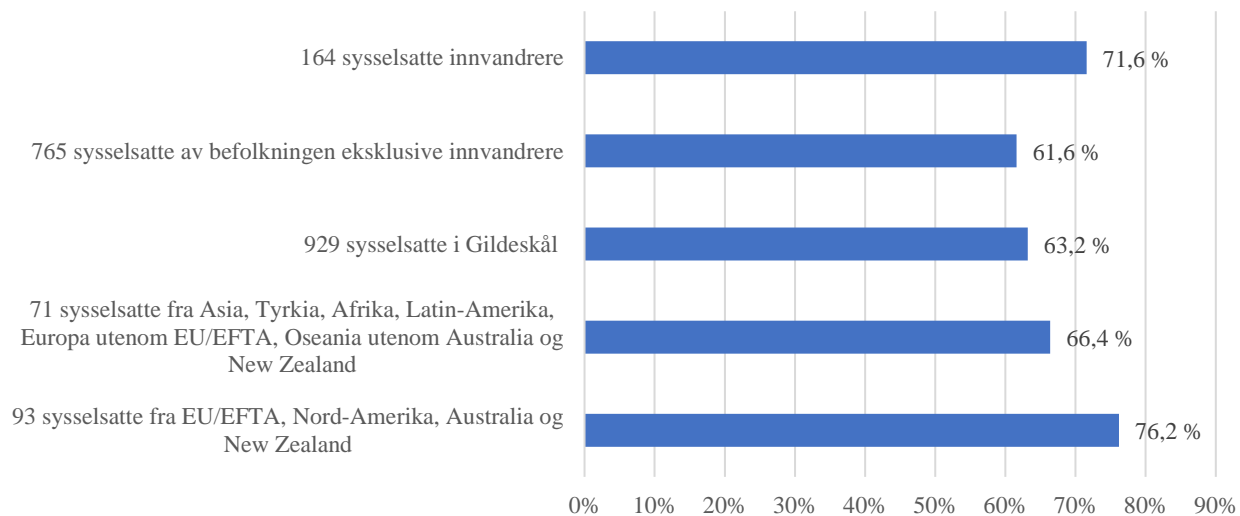
Av Gildeskåls befolkning er det flest som jobber i næringssektorene offentlig tjenesteyting, havbruk/fiskeri, kraftproduksjon, entreprenørvirksomhet og annen servicenæring.

Sammenlignet med hele landet og Nordland har Gildeskål relativt sett en vesentlig større andel knyttet til primærnæringene (jordbruk, skogbruk og fiske), tallene er hhv 2,2 %, 4,6 % og 19,7 %.

Innen elektrisitet, vann og renovasjon ligger og kommunen noe høyere sammenlignet med Nordland og hele landet. Overnattings- og serveringsvirksomhet og transport og lagring utgjør i Gildeskål under halvparten av nivået i Nordland og hele landet. Kommunen ligger og et stykke under Nordland og hele landet på varehandel, reparasjon av motorvogner og bygge- og anleggsvirksomhet. I Gildeskål utgjør helse- og sosialtjenester 24 %, mens Nordland og hele landet ligger på hhv 24 % og 20 %.

Stor relativ utpendling 260 av 929 yrkesaktive med bosted Gildeskål i 2018 (266 av 937 yrkesaktive med bosted Gildeskål i 2017) og en relativt stor andel personer mellom 20-44 år kan tyde på at det er behov for flere nye og attraktive arbeidsplasser i kommunen.

¹³ Resten, differansen opp til 100 %, er de som ikke er i lønnet arbeid, dvs. skoleelever/studenter, pensjonister, uføre, arbeidsledige og deltagere i introduksjonsprogram.

Figur 19 Sysselsatte 15-74 år, med bosted Gildeskål, etter landbakgrunn (i %), 2018 (SSB)¹⁴

Andelen sysselsatte avhenger av den demografiske fordelingen innenfor hver gruppe, dvs hvor stor andel som er skoleelever/studenter, pensjonister etc.

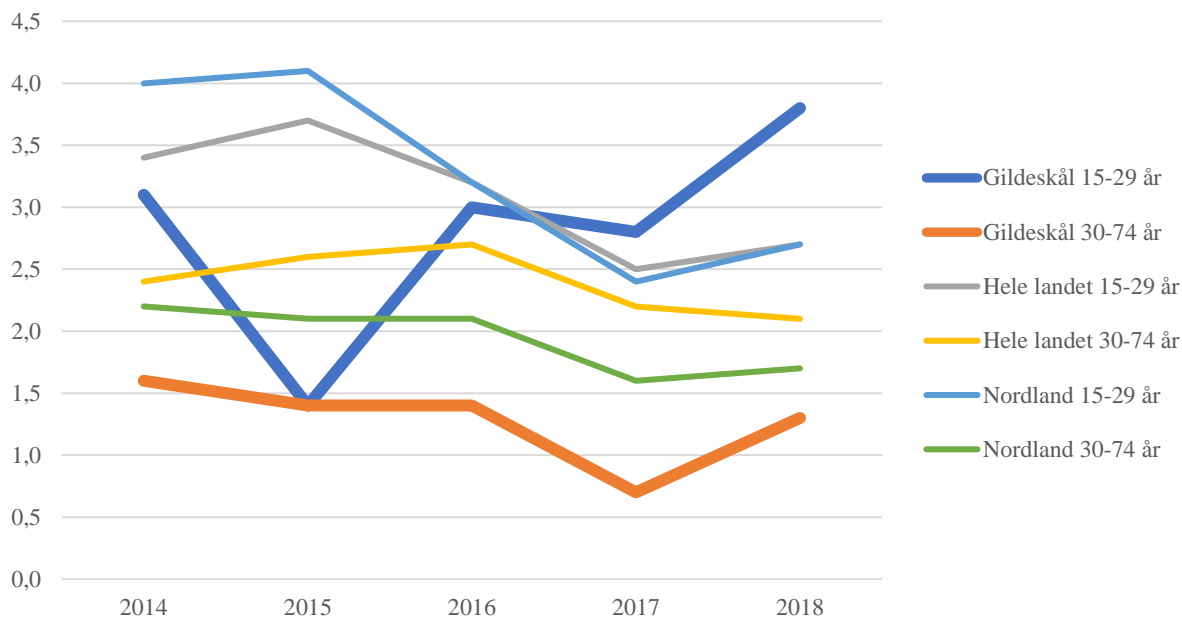
Tallene viser at det er en større yrkesdeltagelse hos innvandrere enn hos befolkningen eksklusive innvandrere. Det er størst andel sysselsatte blant innvandrere fra Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand ift øvrige verdensdeler.

Kvinnelige innvandrere har en sysselsettingsandel på 71,1 %, mannlige innvandrere 72,2 %. Kvinners andel i gruppene Asia, Tyrkia etc. og Europa, Nord-Amerika etc. er hhv. 62,9 % og 80,8 %. Menns andel i gruppene Asia, Tyrkia etc. og Europa, Nord-Amerika etc. er hhv. 71,1 % og 72,9 %.

Gildeskål (71,6 %) ligger langt bedre an enn Nordland (61,8 %) og hele landet (62,7 %) når det gjelder sysselsetting innvandrere, mens for befolkningen eksklusive innvandrere ligger kommunen (61,6 %) noe under Nordland (66,4 %) og hele landet (67,9 %).

¹⁴ Resten, differansen opp til 100 %, er de som ikke er i lønnet arbeid, dvs. skoleelever/studenter, pensjonister, uføre, arbeidsledige og deltagere i introduksjonsprogram.

4.2. Arbeidsledighet

Figur 20 Registrerte arbeidsledige i % etter region og alder, perioden 2014-18. Statistikk mnd. november (SSB)

Gildekskål kommune har lavere arbeidsledighet enn Nordland og hele landet per november 2018, tallene er henholdsvis 1,9 %, 2,0 % og 2,3 %. Kommunen ligger særlig lavt i aldersgruppen 30-74 år, og særlig høyt i aldersgruppen 15-29 år. Denne aldersgruppen har hatt svært store svingninger i perioden 2014-18.

4.3. Arealer for næringsformål

Arealformålene i arealplanen som i hovedsak plasseres i kategorien næring er næringsbebyggelse, forretninger, kombinert bebyggelse og anleggsformål, råstoffutvinning, og akvakultur. Til sist vises kommunens ledige næringsareal som er til salgs, per i dag 3 områder.

4.3.1. Næringsbebyggelse

Kommuneplanens arealdel for perioden 2015-2027 har 8 områder for næringsbebyggelse. Herav er 6 videreført som næringsbebyggelse fra gammel plan, og 2 områder ble lagt inn som fremtidig næringsbebyggelse. Det ene av disse områdene er et område på Sund hvor GIFAS har eksisterende industribebyggelse, og det andre er på Våg der det etter innspill var planlagt for lager/verksted.

Næringsbebyggelse- nåværende

Arnøya	E108	Reguleringsplankrav	Ikke utnyttet
Nordfjord	E64	Reguleringsplankrav	Ikke utnyttet
Nordfjord, Industriområde Ertenvåg sør	E73	Reguleringsplankrav	Ikke utnyttet
Storvikbukta, Grimstad	E1	Reguleringsplankrav, NB flyttlei for rein	Ikke utnyttet

Inndyr, Gifas Nordvågen	E45	2 næringsbygg	Ikke utnyttet
Inndyr, sentrum industri	E32		Ikke utnyttet

Tabell 14 Næringsbebyggelse nåværende

Næringsbebyggelse- fremtidig

Sandhornøya	E86	Avsatt til lagring/verksted	Ikke utnyttet
Inndyr/Gifas Sund	E53		Ikke utnyttet

Tabell 15 Næringsbebyggelse fremtidig

4.3.2. Forretninger

I kommuneplanens arealdel for perioden 2015-2027 ligger 3 områder som nåværende forretning, og 2 områder som fremtidige forretninger.

Forretninger- nåværende

Nordfjord, Ertenvåg	F72	Reguleringsplankrav, butikk/forretning	Ikke utnyttet
Nordfjord, Ertenvågekrysset forretning	F76	Reguleringsplankrav	Ikke utnyttet
Storvikbukta, Storvikstrand	E12	3 næringsenheter; kiosk og utleie	Ikke utnyttet

Tabell 16 Forretninger nåværende

Forretninger- fremtidige

Inndyr Øya/Myra	F39	Reguleringsplankrav, begrenset forretningsarealet til maksimalt 3.000 m ² BRA	Ikke utnyttet
Arnøya, Nordhamna forretning	F101	Kontor/forretning	Ikke utnyttet

Tabell 17 Forretninger fremtidig

4.3.3. Kombinert bebyggelse og anleggsformål

Kommuneplanens arealdel har totalt 16 områder for kombinert bebyggelse og anleggsformål, herav er 8 nåværende, og 8 fremtidige.

Kombinert bebyggelse og anleggsformål- nåværende

Storvikbukta, Stranda Nord	BHE3	Reguleringsplankrav, kombinert formål	Ikke utnyttet
Storvikbukta, Storvik v/fjellfoten	BH9	Reguleringsplankrav, bolig- og fritidsbebyggelse	Ikke utnyttet
Storvikbukta, mellom stranda og fv (sør)	BH10	2 boliger/fritid	Ikke utnyttet

Storvikbukta, mellom stranda og fv (nord)	BH11	1 bolig/fritid	1 fritidshus bygd
Hamn	BE60	Bolig- og næringsbebyggelse	
Arnøya, Nordhamna	BHE101, delt i 3 områder	Bolig/fritid/næring/sjøhus med overnatting	Ikke utnyttet

Tabell 18 Kombinert bebyggelse og anleggsformål nåværende

Kombinert bebyggelse og anleggsformål- fremtidige

Sørfugløy	HE116	Reguleringsplankrav, fritids- og næringsbebyggelse	Ikke utnyttet
Sørfinnset	KB21	Reguleringsplankrav, Sjøhus/forretning/tjenester	Ikke utnyttet
Storvikbukta, Stranda v/fv	BHE2, regnes som del av BHE3	Reguleringsplankrav	Ikke utnyttet
Storvikbukta, Storvikkrysset	ET5	Reguleringsplankrav, turistformål, utleie og næringsbebyggelse	Ikke utnyttet
Inndyr, Lensmannsgård	KB50, delt i 3 områder	Reguleringsplankrav, turistformål, bolig og næringsbebyggelse	Ikke utnyttet
Arnøya, Sørarnøy	ER110	Næringsbebyggelse-råstoffutvinning	Ikke utnyttet

Tabell 19 Kombinert bebyggelse og anleggsformål fremtidig

4.3.4. Råstoffutvinning

3 områder ligger inne i kommuneplanens arealdel som rene råstoffutvinningsområder, 2 nåværende og 1 fremtidig.

Råstoffutvinning- nåværende

Nordfjord, Ertenvåg råstoffutvinning	R77	Reguleringsplankrav	
Sundsfjord	R54	Reguleringsplankrav	

Tabell 20 Råstoffutvinning nåværende

Råstoffutvinning- fremtidig

Sandhornøy, Andvegen	R78	Kun løsmasseuttak, ikke sprenging	
----------------------	-----	-----------------------------------	--

Tabell 21 Råstoffutvinning fremtidig

4.3.5. Akvakultur

I arealplanen ligger 26 områder inne som nåværende, og 1 område, A18 som fremtidig akvakulturområde. I de ulike områdene er det gitt ulike tillatelser. Data som presenteres under er hentet fra fiskeridir.no 01.11.19.

I Gildeskål kommune er det totalt gitt tillatelse til 8 områder for matfisk; laks, ørret, regnbueørret, 1 område for andre arter/formål, herav kommersiell matfisk, torsk, i Kjølsvika (N G 0026, N G 0041, N G 0051, N G 0052).

4 områder har tillatelse til produksjon av alger, herav ligger en lokalitet i havna i Våg, N G 0977 på land, kommersiell, alger i tidlig fase: butare, fingertare, fjærhinne uspes, sukkertare og søl. 1 område har tillatelse med formål slaktemerd. 1 område har tillatelse med formål settefisk, laks, ørret, regnbueørret. 6 områder er gitt særtillatelser som blant annet innebærer fiskepark, forskning, utvikling, undervisning, visning og slaktemerd. Inkludert her er også Øya, Inndyr, med anlegg på land, med kommersiell tillatelse og undervisning: matfisk, settefisk, og kommersiell tillatelse av akvakulturdyr til konsum.

Akvakulturområder Gildeskåls kommuneplan 2015-2027			
Tabellen viser en oversikt over akvakulturområder i kommuneplanen, med eksisterende akvakulturtillatelser. Opplysningene i kolonnen <i>akvakulturtillatelse</i> er hentet fra Fiskeridirektoratets register på www.fiskeridir.no den 01.11.2019.			
	Sted	Akvakulturtillatelse: type og art	Bestemmelser
A01	Sørfugløy	Ingen	
A02	Fleinvær	Ingen	Området kan kun benyttes til algedyrking, og til bløtdyr, krepsdyr og pigghuder.
A03	Nordfugløy	N AH0003, N BR0002, N BR0003, N BR0004, N BR0017, N DA0003, N DA0004, N DA0005, N L 0010, N SA0005 Kommersiell, matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A04	Sørarnøy, Skauholmen (fiskemottak)	N G 0050, slaktemerd, matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A05	Fleina nord, Langskjæran	N AH0003, N BR0002, N BR0003, N BR0004, N BR0017, N DA0003, N DA0004, N DA0005, N L 0010, N SA0005 Kommersiell, matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A06	Fleina sør	N AH0003, N BR0002, N BR0003, N BR0004, N BR0017, N DA0003, N DA0004, N DA0005, N L 0010, N SA0005 Kommersiell, matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A07	Røssøya N	N G 0015, N G 0016, N G 0020, N G 0059, N G 0060, N VV0004 Undervisning, forskning, visning, kommersiell; matfisk: regnbueørret, ørret, laks.	

A08	Femris	N G 0016, N G 0020, N G 0057, N G 0059, N G 0060 Forskning, visning, kommersiell: matfisk: regnbueørret, ørret laks.	
A09	Femris- Sør Stavsundet	Ingen	
A10	Forstranda	Ingen	
A11	Skaugvoll	Ingen	
A12	Alten	Ingen	Området kan kun benyttes til algedyrking, og til bløtdyr, krepsdyr og pigghuder.
A13	Langholmen - Tennskjæran	N G 0016, N G 0020, forskning, matfisk; regnbueørret, ørret, laks.	
A14	Hustadsundet, Vedskjæran	N G 0978, kommersiell, alger til fôr/konsum; butare, fingertare, fjærhinne uspes, sukkertare, søl.	
A15	Sandhornøy vest	Ingen	
A16	Arnøysundet	Ingen	
A17	Arnøya, Hestholmen	N HR0013, N ME0008, N SA0006, N SA0007, N VA0015, N VA0017 Kommersiell, matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A18	Morsdalsfjorden – Horsdal	Ingen. Fremtidig akvakulturområde.	
A19	Sund, Stigvika	N G 0015, N G 0016, N G 0020, N G 0060 Undervisning, forskning: matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A20	Oldervik	N G 0015, N G 0059, N G 0901, N G 0902, N G 0903, N G 0904, N G 0905, N G 0906, N G 0907, N G 0908, N G 0909, N G 0910, N G 0911, N G 0912, N G 0913, N G 0914, N G 0915, N G 0916, N G 0917, N G 0918, N G 0919, N G 0920, N G 0921, N G 0922, N G 0923 Undervisning, visning: matfisk: Regnbueørret, ørret, laks. Kommersiell: alger til fôr/konsum: Grisatang, butare, blæretang, sagtang, sauetang, knapptang, stortare, fingertare, sukkertare, sjøris, krusflik, fagerving, svartkluft, pollris, vorteflik, søl, smal fjærehinne, purpurfjærehinne, vanlig fjærehinne, vanlig grønndusk, tarmgrønnske, havsalat, pollpryd.	
A21	Grytvik	Ingen	
A22	Leirvik	N G 0015, N G 0020, N G 0057, N G 0059, N R 0002, N R 0013, N VV0004 Undervisning, forskning, kommersiell, visning: matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A23	Sundsfjord	Sundsfjord N G 0053, på land, kommersiell: settefisk: Regnbueørret, ørret, laks.	

		Sundsfjord II N G 0924, N G 0925, N G 0926, N G 0927, N G 0928, N G 0929, N G 0930, N G 0931, N G 0932, N G 0933, N G 0934, N G 0935, N G 0936, N G 0937, N G 0938, N G 0939, N G 0940, N G 0941, N G 0942, N G 0943, N G 0944, N G 0945, N G 0946, N G 0947, N G 0948, N G 0949, N G 0950, N G 0951 Kommersiell: Alger til fôr/konsum: Grisetang, butare, kaurtang, blæretang, sagtang, sauetang, knapptang, stortare, fingertare, sukkertare, draughtare, sjøris, krusflik, fagerving, svartklut, pollris, vorteflik, smal agaralge, rødsleipe, søl, fjærhinne uspes, smal fjærhinne, purpurfjærhinne, vanlig fjærhinne, vanlig grønndusk, tarmgrønske, havsalat, pollpryd.	
A24	Kjerkvika	N G 0061, forskning: matfisk: regnbueørret, ørret, laks.	
A25	Hammarvika	N G 0061, forskning: matfisk: regnbueørret, ørret, laks.	
A26	Telnes, Mulnesodden	N AH0003, N BR0002, N BR0003, N BR0004, N BR0017, N DA0003, N DA0004, N DA0005, N L 0010, N SA0005 Kommersiell: matfisk: Regnbueørret, ørret, laks.	
A27	Kjølvika sør	Ingen	

Tabell 22 Akvakulturområder kommuneplan

4.3.6. Kommunale næringsarealer til salg

I kommunens nye kartløsning, kommunekart, publiseres kommunens ledige bolig- og næringsareal. Per 05.11.19 var status som under

Inndyr	1 område
Nygårdsjøen	2 områder
Sundsfjord	1 område

Figur 21 Ledige kommunale næringsarealer

4.4. Sysselsetting og verdiskaping som bosettingskommune

Statlig integreringstilskudd dekker kvalifiseringstiltak, introduksjonslønn, drift av flyktingetjeneste, miljøtjeneste og Voksenopplæring. Statlig overføring til bosettingskommuner gjelder inntil 5 år med

gradvis årlig nedtrapping. Et betydelig antall kommunale kompetansearbeidsplasser utløses gjennom statlig finansiering av flyktningeordningen. Eksempelvis utgjorde sysselsetting direkte tilknyttet flyktningesektoren ca 10 årsverk i 2015/16 og ved årsskifte 2019/20 var denne nede i 2,7 stillinger. Uten anmodning om fremtidig bosetting fases stillingene ut.

Med flyktninger og arbeidsinnvandring følger tiltrengt arbeidskraftressurs som igjen bidrar til verdiskaping, skatteinngang og verdiomsetning i form av boligleie, handelsvirksomhet etc. Kommunale merutgifter kan bli resultatet dersom kommunen i mindre grad lykkes i integreringsarbeidet. Statistikk og måltall viser at Gildeskål kommune har lyktes med riktig kvalifiseringstiltak, høy sysselsettingsgrad og tilførsel av tiltrengt arbeidskraftbehov.

4.4.1. Forutsetninger for reetablering som tildelings- og bosettingskommune

Variierende innspill og signaler omkring statlige tildelingskriterier har skapt usikkerhet omkring mindre kommuners fremtidige muligheter for mottak av flyktninger. I dialog med tildelingsmyndigheter presiseres det at samtlige kommuner er i posisjon for bosetting av flyktninger. I mindre kommuner er det likevel utslagsgivende at det foreligger omfattende dokumentasjon innen språkopplæring, klarlagt utdanning- og sysselsettingsmulighet og aktive integreringstiltak i forkant for vurdering om fremtidig tildeling. I tillegg må aktiv profilering, kontakt- og nettverksbygging fra politiske og administrativ kommunal ledelse foretas overfor KS, departement og fylkeskommunen. Sistnevnte har i forbindelse med regionreformen overtatt IMDI nord`s tildelingsoppgave på regionalt nivå og i forbindelse med nødvendig kunnskaps- og erfaringshenting kan aktiv kommunekontakt gi mulighet for positiv innflytelse og påvirkning.

Kommunestyret har signalisert at en stiller seg positiv til ytterligere mottak av flyktninger. Det er neppe tilfredsstillende å vise til tidligere kommunestyrevedtak for å komme i posisjon for reetablering som bosettingskommune. Til det er kampen for betydelig og kreativ med hensyn til oppmerksomhet i tildeling av statlige tiltaks- og bosettingsmidler. Forsterket krav til språkopplæring, individuell tiltaksoppfølging og hurtigere kvalifisering til jobb og utdanning er skjerpet som bosettingskrav i ny integreringslov. Gildeskål kommune har erfaringsgrunnlag og et mulighetsrom for å lykkes her. Avgjørende innsatsfaktorer i innledende fase er felles, omforent tilslutning på alle nivå og at kommunen kan vise til konkret utfordrende og nyskapende arbeids- og tiltaksaktivitet.

En aktuell innfallsvinkel er å sammenfatte bosetting- og integrering av flyktninger, arbeidskraftrekruttering og attraktiv bosted- og næringsutvikling i en felles kommunal- og næringsrettet tiltaksstrategi. Eksempelvis kan en i forkant tilby kvalifisering, språkopplæring, jobb og tiltaksaktivitet i privat og kommunal sektor tilpasset fremtidig bosetting av flyktninger, arbeidssøkere og tilflyttere til kommunen. Utgangspunktet for en ekspansiv satsing er framskrivning av arbeidsmarkedsbehov og meget tilfredsstillende sysselsettingsgrad blant flyktninger og innvandrere. Tilsvarende innsats ble delvis foretatt av saltenkommune med fornyet tillitt som bosettingskommune som resultat.

Aktuelle innsatsområder er havbruk/oppdrett og kommunal helse- og omsorgstjeneste. Innen akvakultur og oppdrett er det senere år brutt en barriere år hvor flere flyktninger fullfører videregående opplæring innen akvakultur med fast jobb i næringen som resultat. Arbeidsinnvandring innen sektoren er allerede velkjent. I helse- og omsorgssektoren iverksettes modulbasert pilotprosjekt innen helsefagutdanning initiert av Kunnskapsdepartement og NAV Nordland. På landsbasis er det kun Meløy, Rødøy og Gildeskål som tilbys rekruttering av deltakere hvor det bla fravikes nåværende strenge fem års praksis- og utdanningskrav.

I dialog med KS, IMDI og fylkeskommunen er det gitt konstruktiv og positiv tilbakemelding på initiativ og tilnæringsmetode fra Gildeskål kommune som ber om å bli orientert om videre tiltaksprosess og framdriftsplaner.

4.5. Fokusområder for næringsrettet arbeid

Gildeskål kommune er rik på naturressurser og har komparative fortrinn i forhold til noen næringer. De sentrale næringene kjennetegnes ved at de har spesielle fortrinn i form av råstoff, naturressurser, arbeidskraft, teknologi, næringskompetanse og bedriftsnettverk på tvers av bransjer og kommunegrenser. De sentrale næringene gir vesentlige ringvirkninger til andre næringer i kommunen, som symbiotisk tjener på vekst og utvikling i disse næringene.

De sentrale næringene som prioriteres i næringsarbeidet til Gildeskål kommune, jfr. Strategisk næringsplan for 2018-2021 er;

- Havbruk, innovasjon og utvikling mot blå åker
- Reiseliv, opplevelser og kultur

Kommunen er og en tydelig medspiller i utviklingen som er i gang innen reiseliv. Det ble i 2015 vedtatt et investeringsprogram for reiseliv («Utvikling av attraksjoner og opplevelser») bestående av flere delprosjekt, for å bidra til at de opplevelser som kan tilbys blir lettere tilgjengelig og mer synlige. Herunder legges det og vekt på viktigheten av å bygge et sterkere samarbeid innen reiselivs-næringen, både lokalt og i Bodø-regionen.

Videre har kommunen et stort antall fritidsbeboere, med et potensiale for flere tjeneste- og servicearbeidsplasser.

Landbruk vil også i årene som kommer være viktig både for sysselsetting og for å holde kulturlandskapet i hevd. En stadig mer bevisst forbruker etterspør kortreist mat, og økende velstand har gitt matkultur nytt innhold og en stadig økende betalingsvilje for særegen og lokal mat.

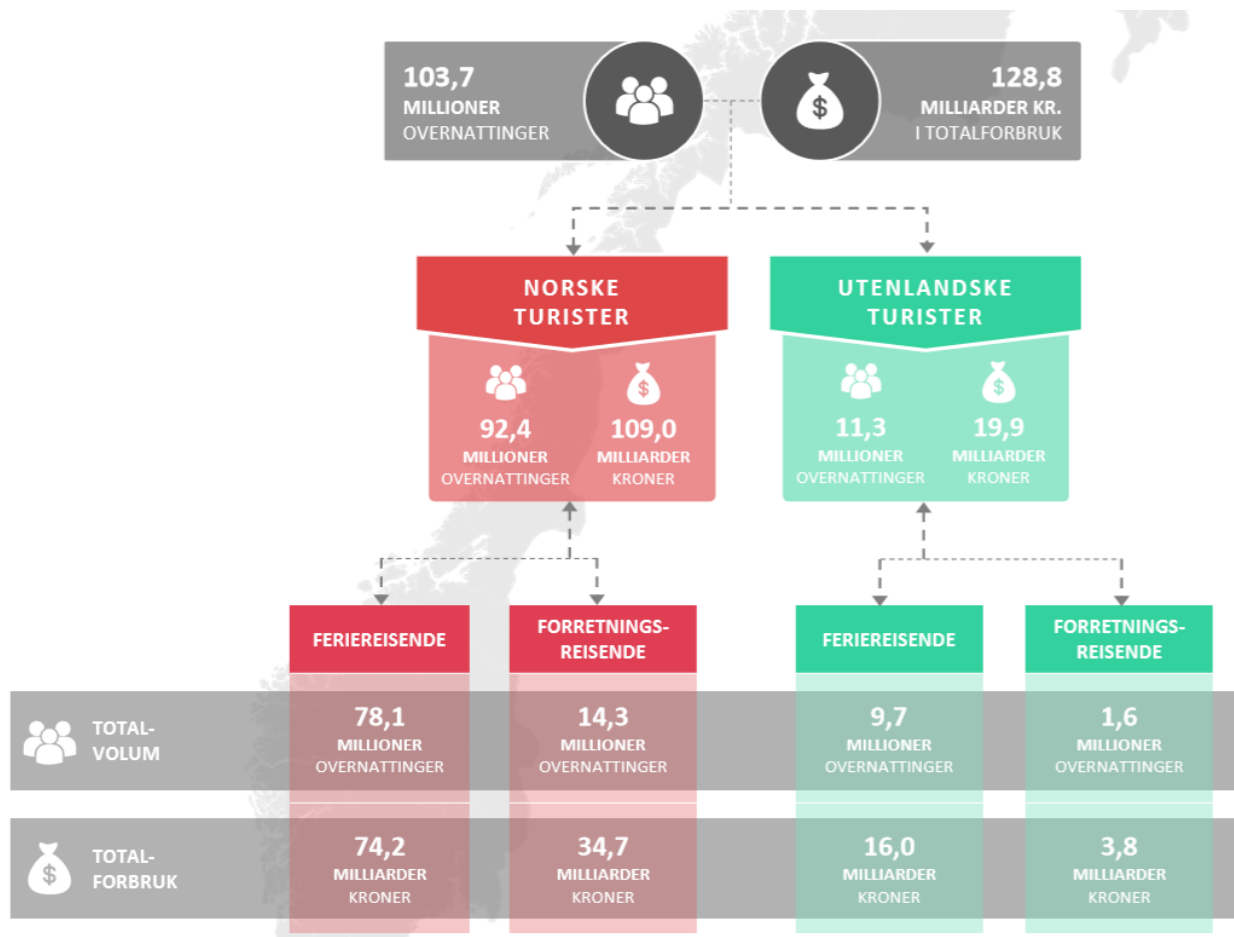
Gildeskål har de seneste år gjennomført en betydelig oppgradering av infrastruktur gjennom store investeringer i kommunale veier, havner, digital infrastruktur (bredbånd og 4G mobilnett), nærings- og boligtomter, næringsutvikling og vannforsyning. Det er og stort fokus på gode samferdsels-løsninger på vei og sjø, både internt i kommunen og i regionen, noe som er særs viktig for lokalt næringsliv og muligheten for å utvikle nye arbeidsplasser.

Gjennom kommunens næringssselskap Sjøfossen Næringsutvikling AS jobbes det kontinuerlig med å få til næringsetableringer og derigjennom bidra til flere arbeidsplasser, befolkningsvekst og verdiskapning.

4.5.1. Reiseliv

Reiselivsnæringen defineres som «overnatting, transport, servering, reisebyrå- og reisearrangørtjenester, samt kultur- og underholdningstjenester».

I reiselivssammenheng er Gildeskål kommune liten, og få aktører er så store at det leveres tall og statistikk på overnatting og aktivitet. Følgende informasjon er derfor skrevet delvis med utgangspunkt i statistikk og utvikling nasjonalt og i Salten, og delvis gjennom uttalelser fra de aktørene Sjøfossen Næringsutvikling har snakket med om erfaringer og utvikling etter sommeren 2019.

Figur 22 Totalforbruk og volum i Norge i 2018, Turistundersøkelsen, Innovasjon Norge

Overnattingsstatistikk i Salten¹⁵

Marked Antall overnattinger

	2019 ¹⁶	2018	2017
<i>Nordmenn</i>	293 743	454 259	458 977
<i>Utlendinger</i>	63 987	132 194	137 193
Totalt	357 730	586 453	596 370

Airbnb

Mange tilreisende, særlig utenlandske turister, leier seg rom via Airbnb. Kapasiteten til Airbnb har vokst kraftig de siste årene, og er nå oppe i nesten 50 prosent av kapasiteten til hotellene.

Ifølge Capia, som har analysert Airbnb i Nordland fra februar 2018 til februar 2019, leies det ut for 8,8 mill. i året, en gjennomsnittsinntekt per måned på 10 468 per enhet¹⁷. Det tilsvarer et gjennomsnittsbelegg på ca. 30%.

I Gildeskål er 24 hus og leiligheter på Airbnb, med en kapasitet på 146 senger. Disse gjestene er viktig for lokal handelsnæring, i tillegg til at de representerer et stort potensial for ytterligere verdiskaping i form av aktiviteter. Det er per i dag ingen av disse som tilbyr aktiviteter via Airbnb.

Marked

De største markedene som reiser til og i Salten er Norge, Sverige, Tyskland, Frankrike, Italia og Nederland. Storbritannia reiser stadig mer i nordlyssesongen oktober-februar. Tall fra SSB viser at 70 prosent av alle feriereiser nordmenn hadde i 2018 var i eget land.

Konsum

65 prosent av alt konsum blir brukt på reiselivsnæringene, mens 35 prosent går til andre næringer. Ser vi kun på utenlandske turister, bruker de en større andel penger enn norske turister, på varer og tjenester som er utenfor reiselivsnæringen når de ferierer her.

I motsetning til naturaktiviteter som i mange tilfeller er gratis, så øker kulturaktiviteter forbruket. Det er nettopp derfor at kombinasjonen mellom kultur- og naturbaserte aktiviteter er viktig. Norge har en sterk posisjon innen naturbasert turisme. Det er et fundament vi skal bygge videre på, men vi må koble på andre verdier i tillegg. Det å oppleve naturen er viktig for de fleste som ferierer her, og ønske om å oppleve kultur kommer i tillegg. Skal vi sikre fremtidig vekst, utvide sesongen og få økt verdiskaping må vi gi folk flere grunner til å velge oss. Ikke i stedet for naturen, men i tillegg. De besøkende som har interesser utover kun natur i dag, har et større døgnforbruk og er mer tilfreds med norgesferien viser Turistundersøkelsen gjennomført av Innovasjon Norge.

Gjennomsnittlig forbruk for turister til Salten er ca. 2 250 kr per dag. Størst forbruk har Tyskland, fulgt av USA, UK og de asiatiske markedene. Svekket kronekurs er positivt for konsumet til gjester fra internasjonale markeder.

¹⁵ https://statistikknett.no/reiseliv/analyse/Temasider/Overnattinger_Status_region.aspx

¹⁶ Overnattingsdøgn i Salten per 31/10. Sammenlignet med samme periode i 2018 har nordmenn en nedgang på 1%, mens utlendinger øker med 12,5% i samme periode.

¹⁷ Rapport Nordland Airbnb, Capia, 2019

Oppholdets varighet

Gjennomsnittsturisten oppholder seg i 8 døgn i Norge.

Mulighet for vekst

Den globale turismen er ventet å vokse med 50% mellom 2017 og 2030.

Syssetning i reiselivsnæringen i Norge

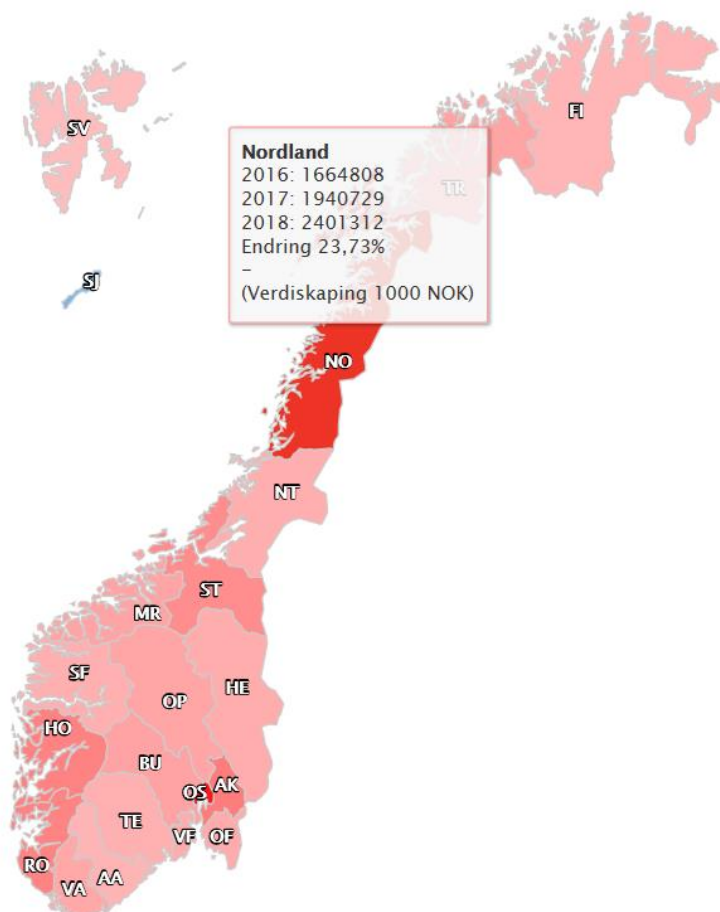
Årlig vekst: 1,4%

Verdiskaping i reiselivsnæringen i Norge

Årlig vekst: 2,2%

I 2018 var det 9209 sysselsatte i reiselivsnæringen i Nordland, med en verdiskaping på 4,7 milliarder kroner.

Figur 23 Reiselivets verdiskaping fordelt på fylker og kommuner, visitnorway.no/innsikt

Transport er den største bransjen i reiselivsnæringen i Norge – både målt i omsetning og verdiskaping – og står for 38 prosent av næringens samlede verdiskaping på 72 milliarder kroner (2017). Deretter følger serverings- og overnattingsbedriftene med henholdsvis 26 og 16 prosent av verdiskapingen. Opplevelsesbransjen, det vil si aktiviteter og kultur, vokser raskest og står nå for 14 prosent av verdiskapingen.

Skatteinntekt

Tall utarbeidet på oppdrag av NHO reiseliv viser for Bodø kommune en netto skatteinntekt per sysselsatt i reiselivet på i underkant av 35 000 (per 2017). Tall for Gildeskål kommune er ikke oppgitt.

Lønnsomhet

Reiselivsnæringen har systematisk lavere lønnsomhet enn andre næringer i Norge, med en gjennomsnittlig driftsmargin på kun 4 prosent i 2018. I overnattingsbransjen isolert er marginen 0 prosent. 4 av 10 utgiftskroner går til lønn, landsgjennomsnittet er på 2 per 10 kroner. Utfordringen for å få en lønnsom drift i reiselivsnæringen er sesongbasert drift og mange aktører. For Gildeskål sin del er ikke mange aktører et problem, men heller få som driver på heltid og få totalleverandører av mat, aktivitet og overnatting.

Reiseliv i Gildeskål

Gildeskål kommune er liten og det er behov for tett samarbeid og god dialog for en bærekraftig utvikling av næringslivet i Gildeskål.

Vi har 2 aktører i dag som er totalleverandører på overnatting og opplevelser, Arnøy Brygge og Heimsjyen. Arnøy Brygge henvender seg i stor grad til gruppe- og firmamarkedet, i tillegg til fisketuristene. I tillegg kommer campingplassene med et begrenset antall hytter til utleie. Airbnb står for en stor del av overnattingskapasiteten i Gildeskål med 146 senger per døgn.

Aktivitetstilbydere er i hovedsak også Arnøy Brygge og Heimsjyen, men det er flere i utvikling, blant annet Aasgardr Services med båtturer og Mevær Camp med fisketurer. Polarspot Camp på Kjøpstad er et viktig tilbud for reisende langs Kystriksveien og blant lokale. Andre aktører tar med gjester på tur etter forespørsel. Aktører fra Bodø bruker blant annet Langsanden på Sandhornøya som turmål, og er interessert i flere og bedre tilbud i området, blant annet på mat.

Besøkende til Gildeskål er viktig for handelsnæringen, for enkelte butikker utgjør 2 sommer måneder 80% av den årlige omsetningen. De er et viktig informasjonspunkt for besøkende, og fungerer i praksis som turistinformasjon. Det er uttrykt ønske om muligheten til å holde søndagsåpent i tillegg, det fordrer at Gildeskål kommune søker om status som turiststed.

SNU henvendte seg til bedriftene i kommunen etter sommeren 2019 for å få en oppsummering av sesongen, utvikling og hva det er gjestene savner. Det var et fåtall av bedriftene som gav tilbakemelding på henvendelsen. I store trekk er det positive signaler, dog litt forskjellig erfaringer. Heimsjyen hadde en økning av norske gjester, mens campingplassene meldte om en stor økning generelt og da spesielt blant utenlandske gjester. Besøkende etterspør serveringstilbud på kveldstid, samt aktivitet. Salmon Center har hatt stor økning i antall besøkende sommeren 2019 sammenlignet med 2018. De har ikke markedsført seg særlig mer enn tidligere år, men på infokiltet ved Skaugvoll er de uthevet som tilbud, og det antas at det har vært en bidragsyter til økt besøk.

Kirkestedet har også hatt en fin økning både på omvisning og i butikken, dette var første året de var åpen hver dag gjennom sommeren. En mer forutsigbar åpningstid er viktig for besøket og markedsføringen. Det jobbes videre med tilbudet til sommeren 2020. Nytilsatt prest er positiv til fortsatt og økt aktivitet på kirkestedet og ønsker å være med på å utvikle konseptet videre. Prosjektet på Gildeskål kirkested vil bidra til utvikling av gode tilbud som aktivitet, overnatting og servering, som igjen vil tiltrekke seg besøkende og behov for mer arbeidskraft. Å knytte kirkestedet opp mot etablerte og nye aktører i kommunen er viktig i årene som kommer.

Markedsføringen av Gildeskål som reisemål er i fokus hos SNU framover. Vi har mange små aktører som ikke har ressursene eller økonomien til å markedsføre seg, SNU vil bidra til økt oppmerksomhet og besøk gjennom dette. Med utgangspunkt i handlingsplanen 2020 vil vi gjennom gildeskal.com både på web og sosiale medier selge Gildeskål som reisemål. Videre samarbeid med Visit Bodø og Kystriksveien vil også bli viktig i den sammenheng. Kystriksveien jobber videre med sykkelturisme, hvor målet er å bli foretrukket sykkeldestinasjon i Norge. Gildeskål har valgt å fokusere på sykkelruta Skaugvoll-Kjøpstad over Sandhornøya, med mulighet for å koble på hurtigbåt. En utfordring her er få fergeavganger som ikke nødvendigvis korresponderer med hurtigbåtagang- og ankomst. Visit Bodø har gjennomført et forprosjekt for å rette seg mer mot individuelle reisende med fokus på nordlyssesong. Uavhengig av om det blir et hovedprosjekt er det allerede knyttet kontakt med aktører som er interessert i samarbeid på tvers av kommunegrensene.

Informasjonsarbeid til bedriftene er også et viktig fokus. For å få løftet fram Gildeskål må de forskjellige aktørene jobbe sammen og spille hverandre gode. SNU tilrettelegger gjennom informasjon via web og nyhetsbrev, samt en mer aktiv kontakt med bedriftene. Servicetorget som kommunens offisielle turistinformasjon vil også være viktig her.

Reiselivsnæringen i Gildeskål og Salten har et stort utviklingspotensial, men det er også utvikling som kommer over tid. Flere tilbydere av aktivitet og kveldstilbud er nødvendig, men avhenger også av en aktør som har lyst å satse på det.

Vi er i sterk konkurranse med spesielt Bodø og Meløy, og må gjøre det enkelt for gjesten å finne sin opplevelse i Gildeskål.

4.6. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	<p>Styrker</p> <p>Lav arbeidsledighet</p> <p>Tilrettelegges for natur- og kulturbasert reiseliv</p> <p>Reetablering som tildelings- og bosettingskommune</p>	<p>Svakheter</p> <p>Desentralisering</p> <p>Kompetanse</p> <p>Dialog med reiseliv- og servicenæringer er mangelfull</p>
Eksterne	<p>Muligheter</p> <p>Sysselsatte som pendler inn/ut av kommunen</p> <p>Vesentlig større andel sysselsatte i primærnæringene sammenlignet nasjonalt og i Nordland</p> <p>Større yrkesdeltakelse hos innvandrere enn hos befolkningen eksklusive innvandrere</p> <p>Mer og bedre tilbud av overnattingsplasser</p> <p>Status som turiststed, søndagsåpne butikker</p> <p>Natur- og kulturopplevelser- helhetlig pakketilbud</p> <p>Nærings- og reiselivsetablering</p> <p>Markedsføring av tilbud i kommunen</p> <p>Samarbeid med nabokommuner</p> <p>Samarbeid mellom reiselivsaktører, spille hverandre god</p> <p>Kystriksveien, sykkelturisme</p> <p>Transport</p> <p>Lahko nasjonalpark</p> <p>Eier og forvalter av havner</p>	<p>Trusler</p> <p>Sysselsatte som pendler inn/ut av kommunen</p> <p>Mangel på attraktive arbeidsplasser</p> <p>Mer etablerte nabokommuner reiseliv, Bodø og Meløy</p> <p>Reduksjon i sysselsettingsgrad og lokalt næringsliv</p> <p>Større yrkesdeltakelse hos innvandrere enn hos befolkningen eksklusive innvandrere</p> <p>Manglende overnattingsplasser</p> <p>Manglende organiserte aktiviteter</p> <p>Lite/svakt marked, mangel på konkurranse</p> <p>Transport</p> <p>Manglende pakketilbud for turister</p> <p>Svak økonomi hos reiselivsbedrifter</p>

5. Transport og samferdsel

5.1. Infrastruktur og samferdsel

Gildeskål er en vidstrakt kommune, og nesten all bosetting og næringsliv er knyttet til sjøen, men spredt over store avstander. Folketallet i kommunen har sunket over flere år, og i stor grad skjedd i utkantene av kommunen, særlig på øyene, som noen steder er helt fraflyttet. Dette skyldes delvis endring i næringsstruktur og bortgang fra de tidligere dominerende næringene som jordbruk og fiske, og et relativt dårlig utbygd kommunikasjonsnett.

Ferge- og båttilbudet reduseres stadig i Gildeskål, i tillegg til manglende korrespondering mellom ulike offentlige transporttilbud, blant annet korrespondanse hurtigbåt- ferge, hurtigbåt/ferge- buss, båt- fly/tog og buss- fly/tog. Dermed er det flere steder i kommunen slik at innbyggerne er avhengig av bil for å komme seg til og fra kollektivtransporten. Tidligere var hurtigbåttilbudet i kommunen bedre, eksempelvis gikk båten til kommunesenteret Inndyr, og var tilpasset pendleres arbeidstid og skoledag til/fra Bodø.

Kommunen er avhengig av gode løsninger på vei og sjø bl.a. gjennom bedre kollektivtilbud, både internt i kommunen og mellom Gildeskål og Bodø. God kommunikasjon er særs viktig for lokalt næringsliv og muligheten for å utvikle nye arbeidsplasser. Kommunikasjon internt i arbeidsregion er og viktig for å kunne muliggjøre arbeidspendling med bosted Gildeskål. God kommunikasjon mellom steder er i tillegg avgjørende for at barn og unge skal kunne benytte seg av fritidstilbud. Dette gjelder også aktiviteter for eldre som er avhengig av transport. For å få dette til må det jobbes kontinuerlig inn mot regionalt og nasjonalt nivå.

Gildeskål har som overordnet mål å ha en moderne infrastruktur tilpasset behovet til innbyggere, fritidsbeboere, næringsliv og tilreisende. Kommunen har de seneste årene gjennomført en betydelig oppgradering av infrastruktur gjennom store investeringer i kommunale veier, havner, digital infrastruktur (bredbånd og 4G mobilnett), nærings- og boligtomter, næringsutvikling og en betydelig oppgradering av vannforsyningen.

Med utfordringer knyttet til både trafikksikkerhet og folkehelse bør det satses på økt utbygging av gang- og sykkelveier. Dette vil samtidig støtte opp om økt satsing på sykkelturnisme. Trafikksikkerhetsplan ble vedtatt høsten 2019, med årlig revidering av tiltaksdel.

Figur 24 Stoppedest for buss, ferge og hurtigbåt¹⁸

¹⁸ <https://reisnordland.no/ac/reiseplanlegger>

5.1.1. Bussrute 200 Halsa- Glomfjord- Ørnes- Bodø¹⁹

19.08.2019 - 31.01.2020	Mandag - Fredag				Lørdag		Søndag	
	fr							
Bodø lufthavn	12:20	14:25	17:00	20:45	13:25	17:00	18:15	20:45
Sentrumsterminalen buss	12:35	14:45	17:15	21:00	13:40	17:15	18:30	21:00
Rådhuset	12:38	14:50	17:20	21:03	13:44	17:20	18:35	21:03
Nordlandssykehuset	12:40	14:52	17:22	21:05	13:50	17:22	18:37	21:05
City Nord	12:45	14:57	17:29	21:10	13:55	17:29	18:44	21:10
Nedre Hunstad	12:50	15:02	17:34	21:15	13:56	17:34	18:49	21:15
Mørkved	12:54	15:09	17:39	21:18	14:04	17:39	18:54	21:19
Bertnes	12:56	15:12	17:41	21:21	14:06	17:41	18:56	21:21
Tverlandet	13:02	15:22	17:47	21:27	14:12	17:47	19:02	21:27
Godøyenes kryss	13:07	15:27	17:52	21:32	14:17	17:52	19:07	21:32
Saltstraumen	13:14	15:34	17:59	21:39	14:24	17:59	19:14	21:39
Straumøya	13:15	15:35	18:00	21:40	14:25	18:00	19:15	21:40
Fjell	13:25	15:45	18:05	21:49	14:35	18:05	19:24	21:49
Ertenvåg veikryss	13:35	15:55	18:20	22:00	14:45	18:20	19:35	22:00
Sandhornøy bru	13:45	16:05	18:30	22:10	14:55	18:30	19:45	22:10
Skaugvoll veikryss	14:15	16:35	18:55	22:35	15:20	18:55	20:10	22:35
Storvik	14:30	16:45	19:05	22:45	15:30	19:05	20:20	22:45
Reipå	14:46	17:03	19:21	23:01	15:48	19:21	20:36	23:01
Ørnes kai	15:05	17:20	19:35	23:10	16:00	19:35	20:45	23:10
Glomfjord	15:25	17:45	20:00	23:35	16:25	20:00	21:10	23:35
Kulturhuset	15:27	17:50	20:05		16:30	20:05	21:15	
Holand	18:10	20:25	23:55	16:50	21:35	23:55
Halsa	18:25	20:40	00:10	17:05	21:50	00:10
Forøy havn	18:28	20:43	00:13	17:08	21:53	00:13

19.08.2019 - 31.01.2020	Mandag - Fredag						Lørdag		Søndag		
	fr			fr							
Forøy havn	06:20	11:20	16:05	21:10	06:25	13:40	16:05
Halsa	06:22	11:22	16:07	21:15	06:27	13:42	16:07
Holand	06:35	11:35	16:20	21:25	06:40	13:55	16:20
Glomfjord	07:00	12:00	16:45	21:50	07:00	14:20	16:45
Kulturhuset	06:25	06:55		12:10		06:55		13:10	14:25	
Glomfjord	06:30	07:00	07:05	12:15	16:50	07:00	07:05	13:15	14:30	16:50
Ørnes kai	06:55	07:35	12:45	17:20	07:35	13:45	15:00	17:20
Reipå	07:02	07:42	12:50	17:25	07:42	13:50	15:05	17:25
Storvik	07:20	08:00	13:05	17:40	08:00	14:05	15:20	17:40
Skaugvoll veikryss	07:35	08:25	13:30	18:05	08:25	14:25	15:40	18:05
Sandhornøy bru	07:55	08:45	13:50	18:20	08:45	14:45	16:00	18:20
Ertenvåg veikryss	08:05	08:55	14:00	18:30	08:55	14:55	16:10	18:30
Fjell	08:15	09:05	14:10	18:40	09:05	15:05	16:20	18:40
Straumøya	08:25	09:15	14:20	18:50	09:15	15:15	16:30	18:50
Saltstraumen	08:26	09:16	14:21	18:51	09:16	15:16	16:31	18:51
Godøyenes kryss	08:31	09:21	14:26	18:56	09:21	15:21	16:36	18:56
Tverlandet	08:35	09:25	14:30	19:00	09:25	15:25	16:40	19:00
Bertnes	08:42	09:32	14:37	19:07	09:32	15:32	16:47	19:07
Mørkved	08:45	09:35	14:41	19:10	09:35	15:36	16:51	19:10
Nedre Hunstad	08:49	09:39	14:45	19:14	09:39	15:40	16:55	19:14
City Nord	08:54	09:44	14:50	19:19	09:44	15:45	17:00	19:19
Nordlandssykehuset	08:59	09:49	14:54	19:24	09:49	15:49	17:04	19:24
Rådhuset	09:02	09:52	14:57	19:27	09:52	15:52	17:07	19:27
Sentrumsterminalen buss	09:05	09:55	15:00	19:30	09:55	15:55	17:10	19:30
Bodø lufthavn	09:10	10:00	15:05	19:35	10:00	16:00	17:15	19:35

¹⁹ <https://reisnordland.no/a/bussrute-bodoe-lufthavn-sentrum-saltstraumen-glomfjord-halsa-linje-200-9631>

5.1.2. Båtrute, hurtigbåt vinter

Bodø- Gildeskål, rute 18-445, gjelder fra 01.02.2020- 21.06.2020 og fra 17.08.2020- 31.01.2021.

Dager	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Fra Bodø	0610						
" Søramøy	/						
" Våg	0650	0650	0650	0650	0650		
" Søramøy	0700	0700	0700	0700	0700		
Til Bodø	0735	0735	0735	0735	0735		
Fra Bodø	0920	0920	0920	0920	0905	1150	1345
" Bliksvær	/	/	/	/	0935X	1210X	1405X
" Mevær	1000X	1000X	1000X	1000X	1000X	1240X	1435X
" Sørvær	1005X	1005X	1005X	1005X	1005X	1245X	1440X
" Våg	1025	1025	1025	1025	1025	/	/
Til Søramøy	1035(A)	1035(A)	1035(A)	1035(A)	1035(A)	/	/
Fra Søramøy	1045(A)	1045(A)	1045(A)	1045(A)	1045(A)	1305	1500
" Våg	1055	1055	1055	1055	1055	1315	1510
Til Bodø	/	/	/	/	/	1350	1545
Fra Bodø	/	/	/	/	/		1815
" Mevær	/	/	/	/	/		1850X
" Sørvær	/	/	/	/	/		1855X
" Våg	1630	1630	1630	1630	1630		/
Til Søramøy	1640(B)	1640(B)	1640(B)	1640(B)	1640(B)		/

Figur 25 Ruteplan båtrute, vinter, fra Bodø

Dager	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Fra Søramøy	1650(B)	1650(B)	1650(B)	1650(B)	1650(B)		/
" Våg	1700	1700	1700	1700	1700		/
" Sørfugløy	/	/	1720X	/	1720X		1930X
" Sørvær	/	/	1745X	1720X	1745X		/
" Mevær	/	/	1750X	1725X	1750X		/
" Søramøy	/	/	/	/	/		1950
" Våg	/	/	/	/	/		2000
" Bliksvær	/	/	-	/	1820X		/
Til Bodø	1730	1730	1855	1810	1855		2035
Fra Bodø	1830	1830	2000	1840	2200	1805	
" Mevær	/	1905X	/	1915X	/	/	
" Sørvær	/	1910X	/	1920X	/	/	
" Våg	/	/	/	/	2230X	1835	
" Søramøy	1905	1930	2035	1940	2240X	1845	
" Våg	1915	1940	2045	1950	/	/	
" Sørvær					2300X	1905X	
" Mevær					2305X	1910X	
" Bliksvær					/	1940X	
Til Bodø					2400	2000	

Figur 26 Ruteplan båtrute, vinter fra Søramøy

5.1.3. Båtrute, hurtigbåt sommer

Bodø- Gildeskål, rute 18-445, gjelder fra 22.06.2020- 16.08.2020.

Dager	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Fra Bodø	0610						
" Søramøy	/						
" Våg	0650	0650	0650	0650	0650		
" Søramøy	0700	0700	0700	0700	0700		
Til Bodø	0735	0735	0735	0735	0735		
Fra Bodø	0920	0920	0920	0920	0905	1125	1345
" Bliksvær	/	/	/	/	0935X	1145X	1405X
" Mevær	1000X	1000X	1000X	1000X	1000X	1215X	1435X
" Sørvær	1005X	1005X	1005X	1005X	1005X	1220X	1440X
" Våg	1025	1025	1025	1025	1025	/	/
Til Søramøy	1035(A)	1035(A)	1035(A)	1035(A)	1035(A)	-	-
Fra Søramøy	1050(A)	1050(A)	1050(A)	1050(A)	1050(A)	1240	1500
" Våg	1100	1100	1100	1100	1100	1250	1510
Til Bodø	/	/	/	1140	1140	1325	1545
Fra Bodø	/	/	/	1600	1600		1815
" Mevær	/	/	/	/	/		1850X
" Sørvær	/	/	/	/	/		1850X
" Våg	1630	1630	1630	1630	1630		/
Til Søramøy	1640(B)	1640(B)	1640(B)	1640(B)	1640(B)		/

Figur 27 Ruteplan båtrute, sommer fra Bodø

Dager	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Fra Søramøy	1650(B)	1650(B)	1650(B)	1650(B)	1650(B)		/
" Våg	1700	1700	1700	1700	1700		/
" Sørfugløy	/	/	1720X	/	1720X		1930X
" Sørvær	/	/	1745X	1720X	1745X		/
" Mevær	/	/	1750X	1725X	1750X		/
" Søramøy	/	/	/	/	/		1950
" Våg	/	/	/	/	/		2000
" Bliksvær	/	/	-	/	1820X		/
Til Bodø	1730	1730	1855	1810	1855		2035
Fra Bodø	1830	1830	1900	1840	2200	1805	
" Mevær	/	1905X	/	1915X	/	/	
" Sørvær	/	1910X	/	1920X	/	/	
" Våg	/	/	/	/	2230X	1835	
" Søramøy	1905	1930	1935	1940	2240X	1845	
" Våg	1915	1940	1945	1950	/	/	
" Sørvær					2300X	1905X	
" Mevær					2305X	1910X	
" Bliksvær					/	1940X	
Til Bodø					2400	2000	

Figur 28 Ruteplan båtrute, sommer fra Søramøy

5.1.4. Båtrute, ferge

SUND–HORSDAL–SØRARNØY

RUTE 18-444

Rute-, takst- og trafikkinfo: www.torghatten-nord.no

F.o.m. 19.08.19 t.o.m. 31.01.2020

	Mandag	Tirsdag-Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Fra Sørarnøy	0700	0700	0700		
Fra Horsdal	0740	0740	0740		
Til Sund	0750	0750	0750		
Fra Sund	0900	0900	0900	0800	0900
Fra Horsdal	0910	0910	0910	0810	0910
Til Sørarnøy	0950	0950	0950	0850	0950
Fra Sørarnøy	1115	1115	1115	0900	1000
Fra Horsdal	1150	1150	1150	0935	1035
Til Sund	1200	1200	1200	0945	1045
Fra Sund	1205	1205	1205		
Fra Horsdal			1215		
Til Sørarnøy	1245	1245	1245		
Fra Sørarnøy	1530	1530	1530		
Fra Horsdal	X		X		
Til Sund	1610	1610	1610		
Fra Sund	1615	1615	1615	1615	1500
Fra Horsdal	1625	1625	1625	1625	1510
Til Sørarnøy	1700	1700	1700	1700	1545
Fra Sørarnøy	1810	1810	1710	1710	1645
Fra Horsdal	1845	1845	1745	1745	1720
Til Sund	1855	1855	1755	1755	1730
Fra Sund	1900	1900	1900	1800 [^]	1800
Fra Horsdal	1910	1910	1910	1810 [^]	1810
Til Sørarnøy	1945	1945	1945	1845 [^]	1845
Fra Sørarnøy	1950	1950	1950	1850 [^]	1855
Fra Horsdal	2025	2025	2025	1925 [^]	1930
Til Sund	2035	2035	2035	1935 [^]	1940
Fra Sund	2040	2040	2040		2030
Fra Horsdal	2050	2050	2050		2040
Til Sørarnøy	2125	2125	2125		2115
Fra Sørarnøy			2130		
Til Sund			2210		

Kjøretøy til Sørarnøy har fortrinnsrett. Kjøretøy med fortrinnsrett må møte opp senest 10 minutter før avgang.

[^] – Utføres kun i perioden f.o.m. 10.06 t.o.m. 04.08.19

X – Anløpes på signal. Forhåndsbestilling til fartøy på telefon 992 83 224.

RUTEENDRINGER FOR HELLIGDAGER 2019

24. des	Julaften	Søndagsrute til ankomst Sund kl. 1045. Senere avganger innstilt.
25. des	Juledag	Innstilt
26. des	2. juledag	Søndagsrute med første avgang fra Sund kl. 1500
31. des	Nyttårsaften	Søndagsrute til ankomst Sund kl. 1045. Senere avganger innstilt.

RUTEENDRINGER FOR HELLIGDAGER 2020

01. jan	Nyttårsdag	Søndagsrute med første avgang fra Sund kl. 1500.
---------	------------	--

M/F «Gildeskål»
M/F «Fykan»

 TORGHATTEN **NORD**

LUNDBLAD

Figur 29 Rutetabell, ferge

5.2. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	<p>Styrker</p> <p>Eablering elbilladere</p>	<p>Svakheter</p> <p>Gang- og sykkelvei</p> <p>Desentralisering</p>
Eksterne	<p>Muligheter</p> <p>Bedre kollektivtilbud</p> <p>Buss på bestilling</p> <p>Mindre bussenheter</p>	<p>Trusler</p> <p>Redusert ferge/hurtigbåttilbud</p> <p>Tilgang på offentlig transport</p> <p>Avhengig av bil</p> <p>Avstand</p> <p>Dårlig tilpasset rutetilbud til arbeidstid, studier og fritidstilbud</p> <p>Dårlig tilpasset rutetilbud mellom offentlig transporttilbud, båt-fly/tog, buss-fly/tog</p> <p>Geografiske avstander, stor kostnad med taxi</p>

6. Arealoversikt kommuneplan

Oversikten viser hvor mye areal som er avsatt til ulike arealbruksområder i kommuneplanens arealdel. Tallene er tatt ut november 2019 fra kommuneplanens arealdel for perioden 2015-2027.

SOSI-kode	Arealformål	Antall områder	Areal dekar
1110	Boligbebyggelse- nåværende	24	553,8
1110	Boligbebyggelse- fremtidig	8	179,5
1120	Fritidsbebyggelse- nåværende	21	3379,2
1120	Fritidsbebyggelse- fremtidig	10	132,0
1150	Forretninger- nåværende	3	12,9
1150	Forretninger- fremtidig	2	38,1
1160	Offentlig eller privat tjenesteyting- nåværende	15	67,2
1170	Fritids- og turistformål- nåværende	4	98,9
1170	Fritids- og turistformål- fremtidig	1	8,1
1200	Råstoffutvinning- nåværende	2	264,8
1200	Råstoffutvinning- fremtidig	1	8,8
1300	Næringsbebyggelse- nåværende	6	114,3
1300	Næringsbebyggelse- fremtidig	2	3,8
1400	Idrettsanlegg- nåværende	2	32,7
1500	Andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg- nåværende	19	128,5
1500	Andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg- fremtidig	98	304,8
1700	Grav og urnelund- nåværende	6	70,6
1800	Kombinert bebyggelse og anleggsformål- nåværende	8	91,2
1800	Kombinert bebyggelse og anleggsformål- fremtidig	8	233,9
2010	Veg- nåværende	97	2409,8
2040	Havn- nåværende	7	152,8
2040	Havn- fremtidig	5	7,8
4001	Forsvaret- nåværende	1	5059,6
5001	LNFR- nåværende	1171	580796,3
5001	LNFR- fremtidig	1	9,3
5100	LNFR-areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag- nåværende	1	28,2
5200	LNFR-areal for spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse mv. -nåværende	91	12240,1
5210	Spredt boligbebyggelse- nåværende	17	410,4
5210	Spredt boligbebyggelse- fremtidig	3	26,0
5220	Spredt fritidsbebyggelse- nåværende	34	6024,6

5220	Spredt fritidsbebyggelse- fremtidig	4	150,5
5230	Spredt næringsbebyggelse- nåværende	8	429,2
6001	Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone- nåværende	190	788071,2
6001	Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone- fremtidig	3	155,6
6230	Småbåthavn- fremtidig	76	223,6
6400	Akvakultur- nåværende	26	37921,2
6400	Akvakultur- fremtidig	1	515,5
6800	Kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone- nåværende	4	38661,3
6800	Kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone- fremtidig	10	8960,0

Tabell 23 Arealoversikt kommuneplan

7. Kommuneorganisasjonen- økonomi, strategisk kompetanseplanlegging og drift

7.1. Økonomisk bærekraft

Grunnlaget for økonomisk soliditet er stabile driftsinntekter som er høyere enn driftsutgiftene. Heri ligger utfordringen og fokuset for Gildeskål i årene som kommer, noe som vil kunne skape økonomisk frihet og politisk mulighetsrom.

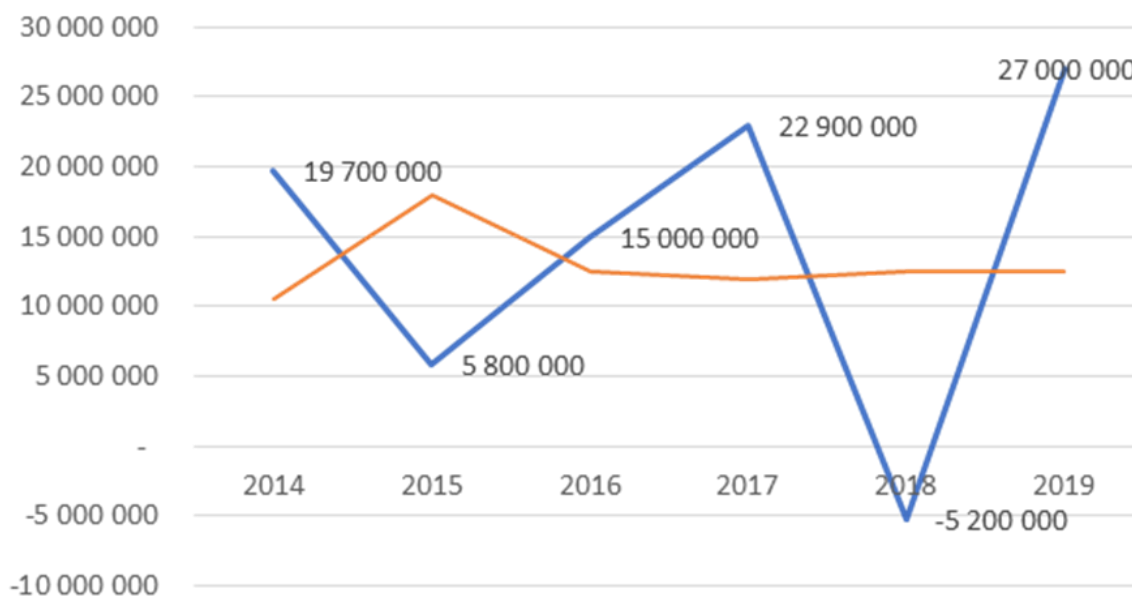
Virksomhetene i kommunen har gjennom år vist god budsjett disiplin, med fokus på best mulig tjenesteleveranse og utnyttelse av ressurser innenfor eksisterende økonomiske rammer. Utredninger og analyser de siste år viser at driften i Gildeskål kommune er effektiv, men med en tjenestestruktur som gjør driften meget kostbar. Kommunen er ikke en ROBEK kommune, slik tre andre kommuner i Nordland er, vi banker heller ikke på døren, men vi ser den og den blir større fordi vi kommer nærmere. En undersøkelse gjort av Econ Poyru (Econ rapport nr. R-2010-078) viser at den viktigste årsaken til at kommuner havner på ROBEK-lista synes å være politisk unnfalhet. Krevende og tøffe omstillinger utsettes i det lengste, selv om behovet for dem for en stor del er kjent. Dess lengre tid som går dess vanskeligere er det å rette opp en tiltagende økonomisk ubalanse.

En konsekvens av de demografiske utviklingstrekkene er at kommunen får mindre penger fra staten. Regjeringen benytter samme data som SSB når de beregner skatt og rammetilskudd for kommunene. Vi ser at utviklingen for frie inntekter ikke gir Gildeskål kommune økning i overføringene de neste 4 årene. Samtidig er prognosen at pris og lønnsveksten i de neste fire årene påfører oss økte kostnader i størrelsesorden 25-35 mnok.

Gildeskål kommune bruker disposisjonsfondet direkte til å finansiere driftsutgiftene. Fordi kommunen har høy gjeld per innbygger begrenses nye låneopptak til omtrent det samme som det som nedbetales hvert år. Lånegjelden per innbygger vil fortsatt stige – ikke nødvendigvis som følge av økt ny gjeld – men som følge av færre innbyggere å dele gjelden på. Øvrige investeringer finansieres gjennom bruk av ubundet kapitalfond, som da tappes. Avkastningen blir inntektsført i driftsregnskapet og fordelt mellom disposisjonsfondet og ubundet kapitalfond. Dette fører til at det blir en stadig økt mulighet til fortsatt å finansiere en altfor kostbar drift med oppsparte midler. Denne muligheten vil vedvare til pengene er brukt opp. Når pengene er brukt opp vil være et resultat av politiske valg.

Finansavkastning, faktisk og budsjettert

Finansavkastningen inntektsføres direkte i driften hvert år, og påvirker regnskapsresultatet. Svingninger påvirker forutsigbarheten for kommunens drift. For å motvirke dette har kommunen etablert handlingsregel og bygget opp bufferfond.

Figur 30 Avkastning, rød linje=budsjett, blå linje=regnskap

Fond

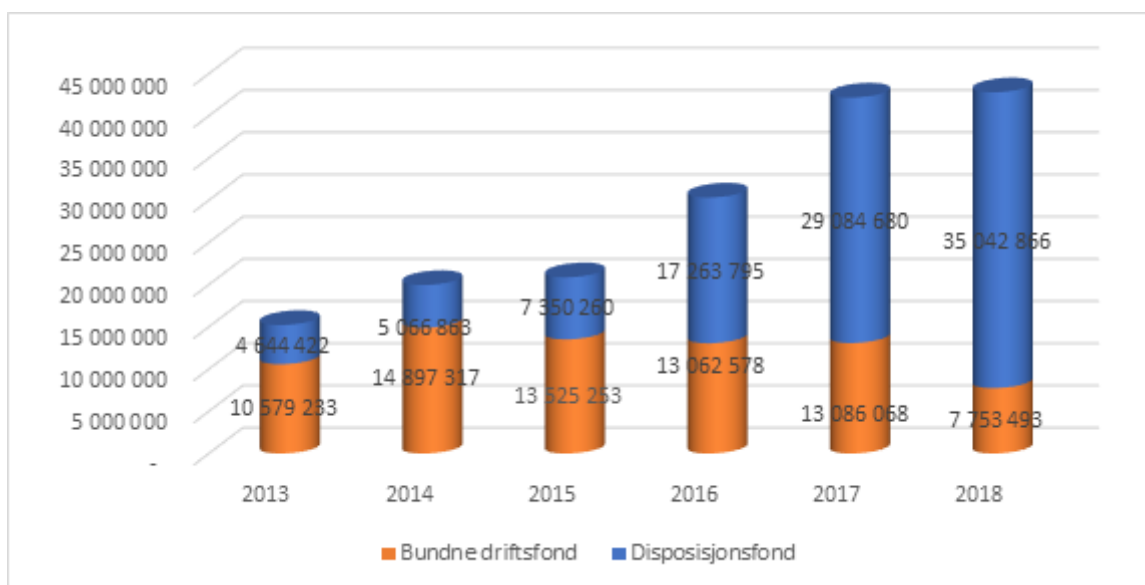
Fond representerer oppsparing av midler og er en del av kommunens egenkapital.

Ubundne fond er frivillige fond som er bygget opp gjennom sparing av frie midler og som står til kommunestyrets disposisjon, som

- Disposisjonsfond: driftsmidler som er spart til bruk i senere år.
- Ubundne investeringsfond: avsetning skjer i investeringsregnskapet og midlene må derfor brukes i investeringsregnskapet.

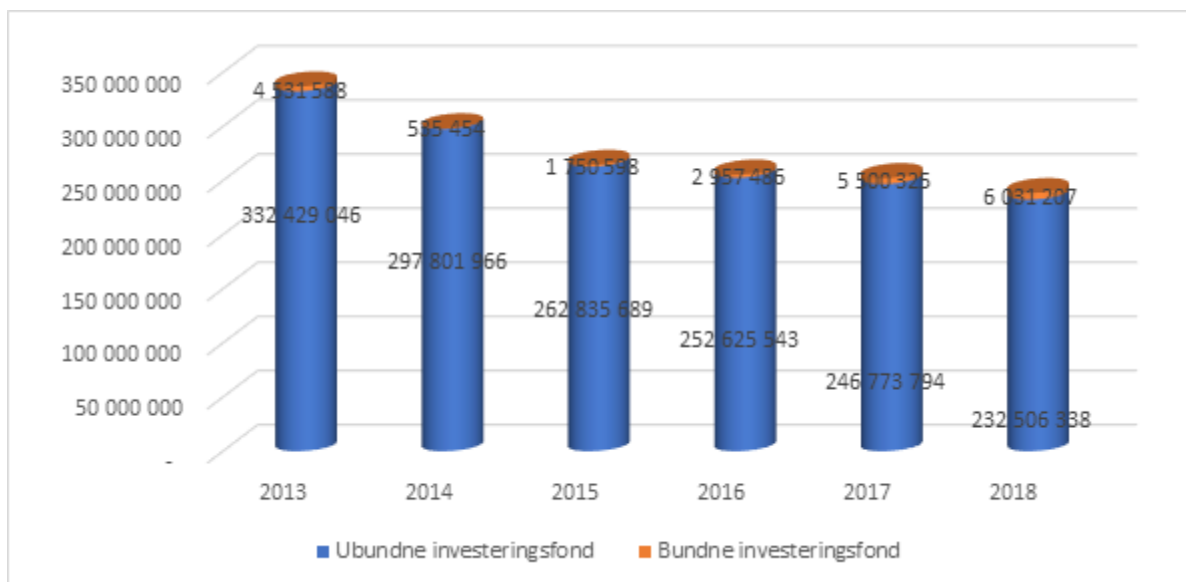
Bundne fond er det knyttet forpliktelser til. Avsetningene er gjerne pliktige og bruken er pliktig i den forstand at det ikke er fritt opp til kommunestyret å vedta anvendelse. Eksempler på bundne midler er øremerkede tilskudd, overskudd på selvkost-tjenestene og næringsfond.

Nedenfor illustreres utviklingen i kommunes driftsfond 2013-2018.

Figur 31 Utvikling driftsfond

Nedenfor illustreres utviklingen i kommunes investeringsfond 2013-2018.

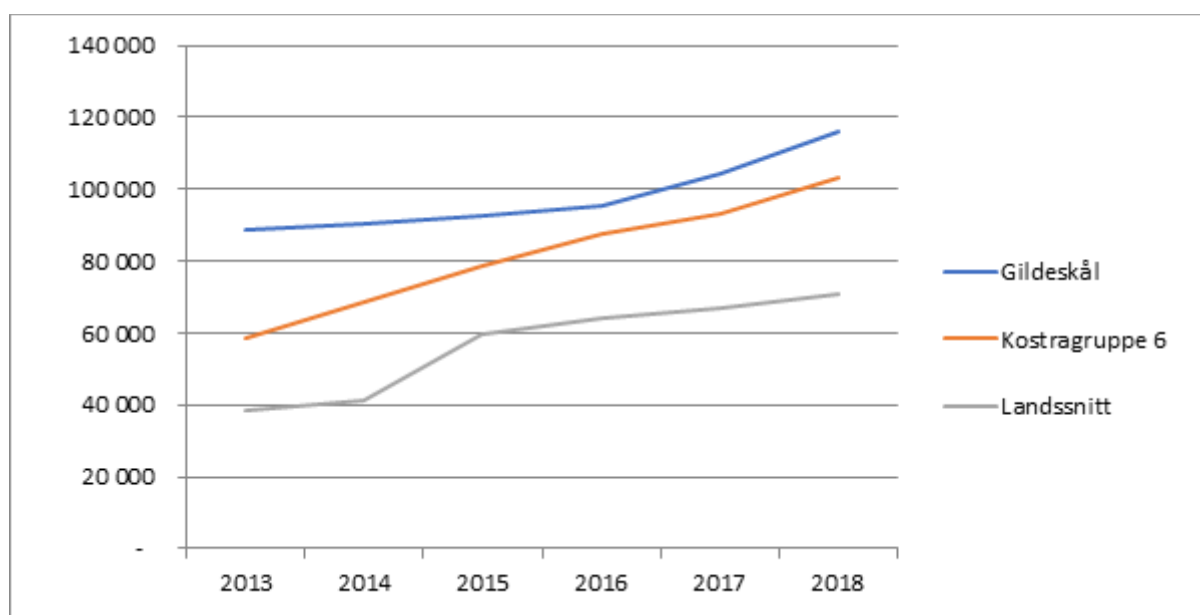

Figur 32 Utvikling investeringsfond

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Grafen nedenfor viser at Gildeskål kommunes gjeld pr innbygger ligger over gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 6 og landsnittet forøvrig. Veksten i Gildeskål kommunes lånegjeld pr innbygger er mindre enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 6 og landsnittet i perioden. Nedgang i innbyggertall forsterker økningen i lånegjeld pr innbygger uten at total gjeld øker tilsvarende.

Figur 33 Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Regjeringen har satt både eiendomsskatten og kraftverksbeskatningen under press. Hvis det verste scenariet på dette område slår til vil kommunen miste betydelige frie inntekter, foreløpige beregninger er 11 mnok, og vi må øke bruken av fond i driften for å opprettholde det kostnadsnivået vi har valgt å ha. Inntekspotensialet i eiendomsskatt på boliger og fritid innsnevres også i årene som kommer. Fra og med 2020 begrenses promillen på eiendomsskattetaksten til 5 promille og fra og med 2021 reduseres den til 4 promille.

Vi står nå overfor mulige tap av inntekter fra kraftverksbeskatningen på kanskje 11 mnok, redusert eiendomsskatt og årlig pris og lønnsvekst på 8-9 mnok, samtidig er det nedgang i befolkningstallet som gir mindre inntekter fra statlige overføringer.

Kostbar tjenestestruktur kombinert med lavere faste inntekter gjør planleggingen av kommunens videre drift utfordrende. Mesteparten av det innsnevrede inntekspotensialet er sentrale føringer vi ikke kan gjøre noe med. Det vi derimot kan gjøre noe med er tjenestestrukturen.

Kommunen har også et høyt vedlikeholdsetterslep. Med en desentralisert tjenestestruktur som krever mange kvadratmeter blir det mye vedlikehold og også manglende vedlikehold.

Det er klokt å starte omstillingsarbeid når man har tid og penger til å gjennomføre gode prosesser heller enn å tvinges til omstilling fordi man ikke kan finansiere driften lenger.

7.2. Rekruttering og kompetanseutvikling

Gildeskål kommune har de tre siste årene hatt en negativ befolkningsvekst og folketallet har sunket fra 2043 til 1956 innbyggere. I årene fremover vil også andelen eldre i befolkningen øke. Av Gildeskål kommunes 269 ansatte er det i dag 29 ansatte mellom 62 – 66 år. Antall ansatte mellom 58 - 61 år er 35. Dette betyr at totalt 64 ansatte, noe som utgjør 23,8 % av arbeidsstokken, har muligheten til å gå av med pensjon innen kort tid eller om få år (se tabell nedenfor). De fleste av disse er ansatt i helse- og undervisningssektoren, der rekruttering tidligere har vist seg å være utfordrende.

Alder på ansatte i 2019	Antall ansatte
58 år	11
59 år	8
60 år	10
61 år	6
62 år	9
63 år	5
64 år	9
65 år	4
66 år	2
Totalt	64

Tabell 24 Alder og antall ansatte i 2019

I følge SSB fører en stadig økende urbanisering i samfunnet til at bygdene fraflyttes til fordel for de litt større tettstedene eller byene. Dermed ser man en tendens til et synkende innbyggertall i små kommuner. I Gildeskål kommune ser man også en økende andel eldre i befolkningen. Dette betyr at det på sikt vil være et økende behov for helsetjenester. Dette må ses i sammenheng med at kommunen innen kort tid også vil ha behov for å rekruttere ansatte innen helsesektoren på grunn av pensjonsavgang blant dagens ansatte.

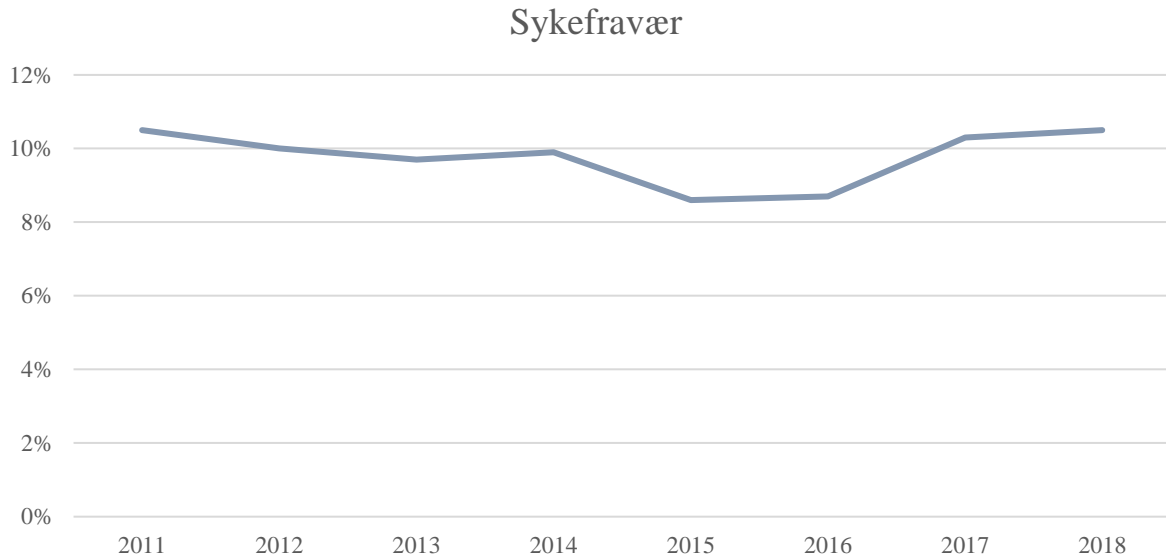
For Gildeskål kommune har det vist seg utfordrende å rekruttere kvalifiserte søkere i helse- og undervisningssektoren. Dette kan blant annet skyldes urbaniseringen som fører til at nyutdannede foretrekker stillinger i større organisasjoner eller på større tettsteder/byer. Gildeskål kommune er en liten kommune og ser dermed ut til å tape kampen om kvalifiserte søkere mot de større byene og tettstedene.

Godt rekrutteringsarbeid vil i denne sammenheng være avgjørende. Kompetanseplanlegging vil være viktig for å øke internt rekruttering samtidig som det fortsatt bør satses på virkemidler for å fremme eksternt rekruttering. Vi har erfaring med at for eksempel lønn, flyttingodtgjørelse og mulighet for bolig er tiltak som virker positivt på rekruttering. Parallelt med dette bør det også legges til rette for å få dagens ansatte til å stå lengst mulig i jobb, og her kan ulike former for seniortiltak vurderes.

Nord universitet i Bodø er nærmeste utdanningsinstitusjon for høyere utdanning, her uteksamineres i dag omtrent 30 lærere og 70 sykepleiere årlig, og mange av disse forblir i regionen. Gildeskål kommune bør vurdere en investering i fremtidig kvalifiserte søkere, dette kan blant annet gjøres gjennom å gi studentene kjennskap til kommunen. Gjennom å skape en tilhørighet mellom kommunen og studentene vil det kunne lette rekrutteringen av kvalifiserte søkere. Kommunen må også kunne tilby konkurransedyktig lønn og vilkår for å ikke tape kampen om søkerne.

7.3. Sykefravær

Sykefraværet i kommuneorganisasjonen har vært høyt gjennom flere år, noe som fører til utfordringer både av økonomisk, kvalitetsmessig og sosial karakter.

Figur 34 Sykefravær i % 2011 – 2018, Gildeskål kommune (kommunens egen statistikk)

I 2018 ble det gjennomført trening av lederne for å gjøre dem bedre i stand til å jobbe systematisk med nærværarbeid og arbeidsmiljø. Oppfølging av ansatte er et viktig ledelsesarbeid som må foregå kontinuerlig. Vi har nedgang i sykefraværet i 2019 på viktige områder som blant annet Helse og omsorg, som et resultat av dette arbeidet. Vi forventer ytterligere reduksjon i sykefraværet i hele kommunen fra det høye 2018-nivået i planperioden.

Arbeidsmiljøutvalget har vedtatt at sykefraværet skal være kommet ned til 5 % i 2022. Det er satt i gang et systematisk arbeid for å nå dette målet.

I forlengelse av nærværarbeidet skal også alle tjenestevirksomheter inkludere og vektlegge folkehelse i sine planverk, og har kontinuerlig fokus på folkehelse i tjenesteproduksjon og utviklingsarbeid.

7.4. Oppsummering styrker, svakheter, muligheter og trusler

Interne	<p>Styrker</p> <ul style="list-style-type: none"> Budsjettdisiplin Fokus på best mulig tjenesteleveranse og utnyttelse av ressurser innenfor eksisterende økonomiske rammer Effektiv drift Rekrutteringsaktiviteter og tiltak Kompetanseheving Økonomisk handlekraft 	<p>Svakheter</p> <ul style="list-style-type: none"> Driftskostnader finansieres delvis med oppsparte midler Vedlikeholdsetterslep Eldrebølgen Høyt sykefravær Tjenestestruktur gjør driften meget kostbar Kompetanse, få på hvert ansvarsområde, sårbar organisasjon Utfordring med vikarer i forbindelse med fravær Informasjonsarbeid internt i organisasjonen og eksternt
Eksterne	<p>Muligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> Samarbeid med Nord universitet Endring av tjenestestrukturen Politisk mot 	<p>Trusler</p> <ul style="list-style-type: none"> Demografiske utviklingstrekk, nedgang i folketall, fører til mindre penger fra staten Større tettsteder og byer kaprer kvalifiserte arbeidstakere Politisk mot

8. Gildeskål kommune 2020- veien videre

I de foregående kapitler har vi gått igjennom faktaopplysninger, og gjennomført SWOT-analyser på hvert område. SWOT-analysen gir grunnlag for å vurdere tiltak for å utvikle kommunen i ønsket retning. Styrker og muligheter peker ut områder det kan bygges videre på. Det er samtidig viktig å være klar over, og om mulig redusere negativ virkning av det som er omtalt som trusler og svakheter.

Politikk er den virksomhet som innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt. Med dette kunnskapsgrunnlaget kan man gå inn i SWOT-analysene og bruke disse i arbeidet med å utvikle mål og prioriteringer.

Intern JUL I KOMMUN 2019

**Sørg ikke over det manglende fyrverkeriet.
De beste rakettenes er inni oss.
La de kvine til himmels.**

RÅDMANN

 **LOSVIK
KOMMUNE**
VILL, VAKKER OG NÅDELOS

WWW.LOSVIKKOMMUNE.NO

(Med tillatelse fra Martin Losvik).